

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
ОБЛІКУ, УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**PERSPECTIVE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF
ECONOMICS, ACCOUNTING, MANAGEMENT AND LAW:
THEORY AND PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 5
Part 5**

**20 жовтня 2018 р.
October 20, 2018**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ, УПРАВЛІННЯ ТА
ПРАВА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**PERSPECTIVE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT
OF ECONOMICS, ACCOUNTING, MANAGEMENT
AND LAW: THEORY AND PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 5
Part 5**

**20 жовтня 2018 р.
October 20, 2018**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

УДК 33
ББК 65

Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, управління та права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 20 жовтня 2018 р.): у 5 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2018. – Ч. 5. – 63 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, управління та права: теорія і практика» з:

BASF Україна

Вінницький національний аграрний університет

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Державний університет телекомунікацій

ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка»

Дніпровська академія неперервної освіти

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

Дніпровський університет митної справи і фінансів

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Донецький національний університет економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка

Запорізький національний технічний університет

Запорізький національний університет

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Київський національний торговельно-економічний університет

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

Київський університет ім. Бориса Грінченка

Кременчуцький льотний коледж Національного авіаційного університету

Криворізький економічний інститут ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Львівський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Львівський торговельно-економічний університет

Молдавская экономическая академия

Мукачівський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

Національна академія внутрішніх справ

Національний авіаційний університет

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Національний університет «Львівська політехніка»

Національний університет «Одеська юридична академія»

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Національний університет водного господарства та природокористування

Національний університет державної фіскальної служби України

Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова

Одеський національний економічний університет

Одеський національний політехнічний університет

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

Одеський торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Полтавська державна аграрна академія
Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету
ім. Ярослава Мудрого
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
Сумський державний університет
Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки
Тернопільський національний економічний університет
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
Університет митної справи та фінансів
Управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації
Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова
Центральноукраїнський національний технічний університет
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича
Чернігівський національний технологічний університет

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань економіки, обліку, управління та права.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: економічної теорії та історії економічної думки; світового господарства і міжнародних економічних відносин; економіки та управління національною економікою; економіки та управління підприємствами; національної безпеки і оборони в умовах кризових явищ; продовольчої безпеки та екологічної політики в сучасному світі; економіки сільського господарства і АПК; економіки торгівлі та послуг; правового забезпечення державного управління та місцевого самоврядування; інновацій та інвестиційної діяльності; демографії, економіки праці, соціальної економіки і політики; туризму та готельно-ресторанної справи; бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту; фінансів, банківської справи, страхування; математичних методів, моделей та інформаційних технологій в економіці; маркетингу; менеджменту; енергетичного менеджменту; публічного управління та адміністрування; загальнотеоретичних питань правознавства; цивільних, господарських, екологічних та трудових правовідносин; розвитку адміністративного та митного права в Україні та світі.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

ЗМІСТ
CONTENTS

СЕКЦІЯ 21. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ SECTION 21. FINANCE, BANKING, INSURANCE	7
<i>Білодід К. В., Заволока Л. О.</i> ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	7
<i>Горин В. П., Троян О. Й.</i> ПРОБЛЕМИ ТА РЕЗЕРВИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	8
<i>Гринкевич В. В.</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ.....	11
<i>Заволока Л. О., Підодня Д. Г.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	12
<i>Закордонець Н. В.</i> СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	14
<i>Зиль М. І.</i> ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ	16
<i>Князькова В. Я., Путненко А. Ю.</i> ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	17
<i>Кобушко Я. В., Тютюник І. В.</i> ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	19
<i>Мірзоян К. А.</i> ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ ТА ЇХ РОЛЬ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ	21
<i>Онуфрійчук Н. В.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	22
<i>Оскома О. В., Шевченко К. І.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	24
<i>Павлова К. І., Новік К. В.</i> НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ БАНКОМ НА ОСНОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «ПУМБ».....	26
<i>Пасс І. Д., Пономарьова О. Б.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	28

<i>Прилуцький А. М., Тимченко О. В.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	29
<i>Ревега А. А.</i> ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	31
<i>Селецька Т. О.</i> СТАН БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	34
<i>Sydorchuk A.</i> AN EFFICIENCY OF USING LOCAL BUDGETS IN UKRAINE	35
<i>Сметанкіна Н. С.</i> ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ	36
<i>Смиренська А. Г.</i> КРЕДИТНІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ПІДПРИЄМСТВ І БАНКІВ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	38
<i>Супрун Н. В.</i> ЯКІСТЬ АКТИВІВ СТРАХОВИКІВ ЯК ЗАПОРУКА ЇХ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ	40
<i>Суханова А. В., Каширіна Л. Ю.</i> БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	42
СЕКЦІЯ 22. ЦИВІЛЬНІ, ГОСПОДАРСЬКІ, ЕКОЛОГІЧНІ ТА ТРУДОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ SECTION 22. CIVIL, ECONOMIC, ENVIRONMENTAL, AND LABOR RELATIONS	44
<i>Авраменко К. О.</i> ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВО НА ЕВТАНАЗІЮ» З ПОЗИЦІЇ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ	44
<i>Гаврилюк А. С.</i> ПРАВО ОСОБИ НА ОСВІТУ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	46
<i>Гамалій І. О.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВЕКСЕЛЬНОЇ ФОРМИ РОЗРАХУНКІВ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	47
<i>Дубіна Х. К.</i> ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДУМКИ СТОСОВНО ВЛАСНОСТІ	48
<i>Клочко Е. Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБІГУ ПОДАТКОВОГО ВЕКСЕЛЯ В УКРАЇНІ	51

Ковальова А. В. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В ДОВІРЧИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	53
Ковальова О. О. ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ У СФЕРІ ОПЛАТИ ПРАЦІ: ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ	54
Магазинник В. Б. ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЩОДО НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ У СФЕРІ ПОРІВНЯЛЬНОЇ РЕКЛАМИ	56
Овчаренко В. В. ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ	58
Хомченко О. В. ПОКАЗАННЯ СВІДКІВ ЯК ЗАСІБ ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ	59
Ящук Н. О. ЩОДО ОКРЕМИХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНИХ ВІДПУСТОК	62

УДК 336.7

Білодід К. В.
студентка гр. ФК-15-1,
Університет митної справи та фінансів,
Заволока Л. О.
старший викладач кафедри фінансів
суб'єктів господарювання та страхування,
Університет митної справи та фінансів

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Необхідною умовою для розвитку багатьох секторів економіки є саме розвиток і становлення фінансового ринку України. Стабільному та прогнозованому розвитку всіх економічних процесів у суспільстві сприяють добре функціонуючий страховий ринок, розвинені небанківські кредитні установи, пенсійні фонди та інші фінансові установи. При цьому фінансовий сектор так і не має єдиної політики свого розвитку, попри значну увагу до його функціонування з боку державних органів і міжнародних організацій.

Так, питання розвитку фінансового сектору визначаються в Меморандумі про економічну і фінансову політику, в Угоді про співробітництво між Україною та ЄС, у Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 р., частково згадуються у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України. Але це переважно заходи технічного характеру, які, на жаль, так і не показують того місця фінансового сектору в економіці загалом, на яке він заслуговує.

Сьогодні найактивнішими інституційними учасниками фінансового ринку України виступають комерційні банки, страхові компанії, фондові біржі, адже саме вони складають найбільшу частку фінансових ресурсів і мають безпосередній вплив на розвиток виробництва в країні, інвестиційний клімат і добробут населення.

Банківський сектор є найбільшою складовою фінансового ринку України з активами, що складають домінуючу частку активів усіх фінансових установ. Саме тому негативні тенденції у фінансовому секторі країни опинилися тут найбільш помітними. Так, кількість установ, що мають банківську ліцензію, на початок 2014 р. становила 180 установ, на початок 2015 р. – 163 установи, на початок 2016 р. – 120 установ, у тому числі 40 установ з іноземним капіталом, на початку 2017 р. – 96 установ і 38 установ з іноземним капіталом, а на початок 2018 р. – 82 установи, що свідчить про сильну залежність вітчизняної банківської та фінансової системи від зовнішніх джерел фінансових ресурсів [1].

Ринок цінних паперів, як сукупність його учасників і правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів, у вітчизняному векторі розвивався досить кволо як на сучасному етапі, так і в докризовий період.

Недосконалість нормативно-правової бази, відсутність уніфікованих стандартів корпоративного управління, недосконалість заходів щодо захисту прав інвесторів та акціонерів, нерозвинена фінансова та фондова інфраструктура, непрозорість і неповнота наведеної інформації про функціонування підприємства – все це є перепонами на шляху активного розвитку вітчизняного фондового ринку.

Серед усіх небанківських фінансово-кредитних установ домінуючі позиції на фінансовому ринку займають страхові компанії, які кількісно, хоч і посідають не перше місце, але акумулюють понад 53,1 % усіх активів і мають значний потенціал для сприяння сталому розвитку вітчизняного підприємництва шляхом розміщення страхових резервів у реальному секторі економіки [2].

На основі проведеного аналізу сучасного стану фінансового ринку України, вивченні наявних проблем, нами визначено такі перспективи його подальшого розвитку:

1. Створення ефективної системи регулювання та нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ;

2. Підвищити роль та функції наглядових рад банків і небанківських фінансових установ, впроваджувати нові вимоги до систем внутрішнього аудиту та контролю в банках і в небанківських фінансових установах.

Впроваджувати ефективний консолідований нагляд за фінансовим сектором на основі принципів IOSCO, IAIS, Basel III, Solvency II, EIOPA, BIS, що дасть можливість ефективно діагностувати, попереджати розвиток системних ризиків та оцінювати реальну і потенційну дію шоків на фінансовий сектор та його учасників.

Створення дієздатної системи гарантування вкладів населення, що сприятиме отриманню гарантованої суми, зменшенню фактору морального ризику для більш відповідального вибору вкладниками банків та небанківських фінансово-кредитних установ [3].

Отже, фінансовий ринок є важливим фундаментом для зростання, розвитку і стабільності національної ринкової економіки. Розвиток фінансового ринку є ключовим елементом сильного економічного середовища, який підтримуватиме корпоративні ініціативи, забезпечуватиме фінансування реального сектора економіки через залучення інвестицій, здійснення платежів та перерозподілу капіталів. В умовах глобальної інтеграції ринків фінансових послуг надзвичайно важливим завданням для кожної країни є забезпечення функціонування конкурентного ринку фінансових послуг.

Список літератури

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

2. Николишин І. Ю. Роль та значення фінансового ринку в фінансовій системі України / І. Ю. Николишин, Н. В. Зізяк // ХКТЕІ. – «Young Scientist». – 2014. – № 7. – С. 53 – 55.

3. Шишпанова Н. О. Фінансовий ринок: сучасний стан, проблеми на перспективі розвитку / Н. О. Шишпанова, А. О. Іванов // Електронне наукове видання з економічних наук «Modern Economics». – 2017. – № 1. – С. 66 – 72.

УДК 336.1

Горин В. П.

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Тернопільський національний економічний університет,

Троян О. Й.

студентка факультету фінансів,
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА РЕЗЕРВИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Формування стабільних та прогнозованих обсягів доходів державного бюджету є об'єктивно необхідною передумовою зміцнення системи публічних фінансів та сталого прогресивного розвитку економіки держави. Виступаючи фінансовим підґрунтям діяльності органів державної влади, вони покликані забезпечити належне виконання державою покладених на неї завдань. Спектр цих завдань в сучасний період цивілізаційного розвитку вельми широкий та об'єднує як регулювання економічного розвитку, стимулювання структурної перебудови економічної системи, підтримку перспективних галузей економіки та інновацій, так і завдання соціального спрямування.

Проблематика бюджету є однією із найбільш розроблених у сучасній фінансовій науці. Серед найбільш авторитетних її дослідників варто виділити С. Булгакову, В. Дем'янишина, М. Єрмошенка, О. Кириленко, З. Лободіну, І. Луніну, Ц. Огня та багатьох інших вчених. Однак, аналіз наукової літератури переконливо засвідчує, що в більшості науковці концентрують свою увагу на питаннях функціонування системи місцевих бюджетів, а дослідження процесів формування та виконання державного бюджету зазвичай зводяться до аналізу його об'ємно-структурних параметрів чи тенденцій формування. Водночас,

продовжують залишатись недостатньо вивченими питання резервів зміцнення доходів державного бюджету в нових економічних та суспільно-політичних реаліях. Виняткової уваги потребують питання збільшення обсягу податкових надходжень бюджету, які є провідним джерелом його наповнення.

Не зважаючи на перманентне реформування податкової системи України, підходи та методи мобілізації податкових надходжень бюджету залишаються недосконалими, стримують розвиток підприємництва в країні, легалізацію тіньової економіки [1, с. 33]. Більшість проблем у цій сфері спричинені тим, що попри податкові новації, найважливіші проблеми податкової системи так і не були вирішені. Навіть після численних щорічних поправок до Податкового кодексу України вона зберігає низку негативних рис, які стримують зростання податкових надходжень державного бюджету, а саме: збереження паралельних підсистем оподаткування, що створює передумови для мінімізації податкових зобов'язань з боку великих компаній; значна нерівномірність податкового тягаря внаслідок масштабного ухилення від сплати податків та низька дієвість податкових норм, які мають упереджувати уникнення податкових зобов'язань; високий рівень податкової заборгованості.

Поряд із цим, до чинників, які справляють деструктивний вплив на рівень мобілізації податкових надходжень до державного бюджету також доцільно зарахувати складність адміністрування податкових зобов'язань, збереження сприятливих умов для розвитку корупційних дій, політизацію бюджетного процесу, лобізм та інші явища. З року в рік в Україні зберігається практика щорічного коригування податкових норм у рамках розгляду й затвердження проекту державного бюджету. Під впливом політичних чинників (популістської риторики, бажання підвищити електоральні симпатії та ін.) ухвалення рішень, які, з одного боку, зменшують видатки бюджету та, з іншого боку, скасовують пільги з оподаткування і розширюють податкову базу є вкрай непопулярними, а тому, зазвичай, не мають шансів бути ухваленими. Більш того, нерідко новації податкового законодавства можуть бути спричинені не стільки державницькою позицією, скільки лобіюванням з боку депутатів інтересів великого капіталу. Превалюванням політичних інтересів над економічними розрахунками можна пояснити періодичність таких явищ, що супроводжують бюджетний процес в Україні, як спроби профільного парламентського комітету та депутатського корпусу завищити доходи бюджету на плановий рік, а представників уряду – їх занизити; поєднання рішень, які передбачають зниження податкових ставок за одночасного розширення видаткових зобов'язань уряду та інше [2, с. 88]. Швидко вирішити ці проблеми не можливо, адже вони вимагають становлення в країні нових політичних реалій, які передбачатимуть ліквідацію таких явищ, як політична корупція, зрощення влади з великим капіталом, розгляд політики як сфери бізнес-інтересів.

Щодо резервів збільшення податкових надходжень державного бюджету, які можуть бути задіяні уже в теперішній час, то на наш погляд, вони мають місце у таких площинах: вдосконалення адміністрування митних платежів, радикальне зменшення масштабів корупції у цій сфері; вдосконалення моделі оподаткування підакцизних товарів; оптимізація рентних платежів за видобуток корисних копалин та інше.

Найбільші можливості для нарощування доходів державного бюджету закладені у вдосконаленні адміністрування митних платежів та боротьбі з контрабандою. За оцінками Інституту соціально-економічної трансформації, тільки у торгівельних взаєминах з країнами ЄС обсяги контрабанди складають понад 75 млрд. грн., а з урахуванням масштабів нелегального ввезення товарів з Китаю та інших держав Азії вони можуть перевищувати 150 млрд. грн. [3]. Внаслідок цього, за оцінками експертів, тільки у 2017 році державний бюджет втратив доходів загальним обсягом понад 70 млрд. грн., а на 2018 рік такі втрати оцінюються органами влади на рівні більше 4 млрд. дол., або 100 – 110 млрд. грн. [4]. Серед найбільш поширених способів контрабанди визначають: оформлення завантажених автомобілів як порожніх; перевезення товару так званими човниками в якості ручної поклажі; підробка документів на товар для зменшення його вартості; використання

офшорних компаній для симулювання повернення неякісних товарів; розвантаження суден у нейтральних водах; зміна маркування товарів у рамках митного оформлення та інші.

Поряд із прямими втратами бюджету, контрабанда негативно впливає на діяльність легальних імпортерів, які не можуть за таких обставин ефективно вести діяльність і зазнають збитків. Вирішити ці проблеми може впровадження електронної моделі митного оформлення товарів, або так званої smart-митниці. До найважливіших новацій цієї системи доцільно зарахувати: впровадження повного сканування транспортних засобів, які перевозять імпорт за допомогою скануючої систем стаціонарного типу; передачу функції обробки інформації митних сканерів до спеціального департаменту таргетингу та аналізу ризиків, що унеможливить домовленості між працівниками митниці, які оглядають транспортний засіб і перевізником; впровадження системи анонімної обробки митних документів для визначення митної вартості, що ускладнить можливості для її заниження; введення маршрутів слідування транспортних засобів до пунктів митного оформлення із застосуванням GPS-замків, що унеможливить розвантаження автомобіля на шляху від кордону до митниці.

Іншим потенційно вагомим резервом збільшення податкових надходжень до державного бюджету є рентні платежі за використання природних ресурсів. рентні платежі за останні роки зазнали значної трансформації, перетворившись на вагоме джерело доходів бюджету. З 2013 року до складу зборів та плати за спеціальне використання природних ресурсів включено плату за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату, а в 2015 році ставки рентної плати були значно підвищені, зокрема за видобуток нафти та конденсату – з 39 до 45 % – з покладів до 5 км, з 20 до 28 % – з глибин понад 5 км. Також було підвищено ставки рентної плати за видобуток газу. Внаслідок цих дій тільки за 2013 – 2016 рр. обсяги доходів бюджету від цього джерела зросли з 28,9 млрд. грн. до 46,6 млрд. грн., або в 1,6 рази [5]. Однак, під впливом лобістських груп, у 2018 році ставки рентної плати на видобуток нафти були знижені з 45 до 29 % (для покладів до 5 км) та з 21 до 14 % (для покладів понад 5 км). У якості обґрунтування такого зниження було заявлено необхідність нарощування видобутку вуглеводнів вітчизняного походження для забезпечення енергетичної незалежності. Однак, із вступом у дію знижених ставок ренти суттєвого прогресу у збільшенні видобутку не спостерігається, однак втрати бюджету орієнтовано склали майже 2 млрд. грн. Зважаючи на те, що ставки рентних платежів в Україні залишаються значно нижчими за рівень європейських країн, їхнє приведення у відповідність із світовою практикою може значно збільшити фінансовий ресурс державного бюджету.

Поряд із вдосконаленням адміністрування фіскальних платежів, потребує посилення відповідальності платників податків за несумлінне виконання своїх зобов'язань щодо сплати податків і зборів. На відміну від вітчизняної практики, у розвинутих країнах ухилення від сплати податків, контрабанда та інші дії, які призвели до втрат бюджету розглядаються законодавством як один із найбільш тяжких економічних злочинів. Культивування такого підходу в Україні, поряд із проведенням активної політики підвищення податкової культури, на наш погляд, здатні значно зменшити масштаби ухилення від сплати податків та забезпечити приріст доходів державного бюджету.

Список літератури

1. Огонь Ц. Г. Домінанти фінансової стабільності в розвитку зобов'язань держави / Ц. Г. Огонь // Фінанси України. – 2008. – № 5. – С. 32 – 41.
2. Іванова Л. М. Окремі аспекти реформування податкової системи України / Л. М. Іванова Вісник Національного університету «Кієво-Могилянська академія» «Наукові записки». Серія «Юридичні науки». – 2008. – Том 77. – С. 86 – 90.
3. Обсяг контрабанди в Україну становить мінімум 150 мільярдів гривень – Острікова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/10164512-obsyag-kontrabandi-v-ukrajinu-stanovit-minimum-150-milyardiv-griven-ostrikova.html>.
4. Втрати бюджету від контрабанди в Україні складають 4 млрд доларів на рік, – Аваков. РБК-Україна. 2018. 22 червня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/poteri-byudzhetu-kontrabandy-ukraine-sostavlyayut-1529665138.html>.
5. Голян В. Рента за природні ресурси: скільки грошей отримав держбюджет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/openmind/20172923-renta-za-prirodni-resursi-skilki-groshej-otrimav-derzhbyudzheth>.

УДК 336

Гринкевич В. В.

магістр кафедри обліку та менеджменту,
Криворізький факультет Запорізького національного університету

**Науковий керівник:
Нікульникова Т. Г.**

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики,
Криворізький факультет Запорізького національного університету

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Заборгованість дебіторів підприємству на певну дату являється дебіторською заборгованістю. Вона входить до складу оборотного капіталу та передбачає певні вимоги до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг. Збільшення дебіторської заборгованості в оборотних активах вказує на неспроможність покупців, вибір невірної кредитної політики підприємства щодо покупців або збільшення обсягів реалізації. Зменшення дебіторської заборгованості внаслідок скорочення періоду погашення сприятливо характеризує управління нею. Дебіторська заборгованість впливає на фінансовий стан підприємства. Проведення аналізу показників, які характеризують стан заборгованості, дає змогу визначити основні завдання політики управління нею. Теперішні форми управління заборгованістю оперативно переводять дебіторську заборгованість в інші форми оборотних активів підприємства.

Для досягнення фінансової стабільності підприємства необхідно розробити механізм управління дебіторською заборгованістю. Коли вигода від отримання коштів більша, ніж їх отримання, у свій термін проводять рефінансування. Базовими формами реінвестування дебіторської заборгованості є: форфейтинг, факторинг, вексельна форма. Створення ефективної системи контролю за рухом дебіторської заборгованості та своєчасною інкасацією являється основою функції управління нею. Збільшення дебіторської заборгованості призводить до зниження платоспроможності підприємства.

Ведення обліку розрахунків з покупцями повинно бути організовано шляхом створення спеціальних підрозділів на підприємстві з посилення контролю зменшення дебіторської заборгованості. Для організації діяльності підрозділів необхідно: розподілити обов'язки посадових осіб; проаналізувати стан дебіторської заборгованості; затвердити робочий план рахунків аналітичного обліку; розробити схеми розрахунків із клієнтами, документообіг; розробити та ввести схеми погашення дебіторської заборгованості; для проведення оцінки діяльності розробити форми внутрішньої звітності; оцінювати пропозиції підприємства щодо зменшення обсягу дебіторської заборгованості, термін сплати якої минув, запобігання її утворенню в майбутньому та зміцнення платіжної дисципліни на підприємстві; впроваджувати пропозиції інших вітчизняних підприємств, а також закордонного досвіду щодо забезпечення ефективного управління дебіторською заборгованістю. Після проведення аналізу розрахунків з покупцями, вивчення проблеми платежів, як свідчить міжнародний досвід, необхідно звернутись до застосування факторингу, який дозволяє постачальнику товару отримати кошти одразу після відвантаження продукції покупцю.

Ефективним засобом, більш ніж короткострокове кредитування, являється факторинг, який внаслідок фінансування зворотного капіталу суб'єктів господарювання забезпечує клієнтам зменшення ризику при розрахунках, збільшення ліквідності активів, платоспроможності та рентабельності. Факторингові операції дають можливість постачальнику зняти з себе комерційні ризики, що дозволяє отримати всі умови для нормальної комерційної діяльності, сприяють прискоренню оборотності засобів і зростанню прибутку. Від факторингової фірми, яка її обслуговує, в момент відвантаження товару покупцеві до оплати її покупцем, постачальник отримує певну суму безпосередньо, і лише частину суми виплачується в ході певного обумовленого в договорі строку. Часткова оплата рахунків в момент їх придбання служить для факторингової фірми гарантією від можливих збитків у зв'язку з будь-якими обставинами. В рамках здійснення факторингових операцій,

крім надання кредиту, факторингова фірма здійснює повне факторингове обслуговування, інформаційне, юридичне, страхове, бухгалтерське, збутове, обробляє рахунки клієнта, контролює додержання строків платежів, надає фінансові консультації, захист інтересів клієнта при неплатоспроможності його боржників, що є відмінною рисою даного виду операції. Результатом застосування факторингу в торговий процес постачальника стає прискорення обігу коштів і отже, скорочення потреби в них. При фінансуванні постачальника в рамках факторингу останній фактично не стає позичальником, і в балансі не виникає кредиторська заборгованість.

З метою недопущення виникнення дебіторської заборгованості необхідно посилити контроль за станом розрахунків, проведенням платежів, за документообігом на всіх етапах проходження розрахункових документів, проводити інвентаризацію розрахунків для визначення обсягів дебіторської заборгованості, термінів її погашення.

Для зменшення розміру дебіторської заборгованості необхідно: проводити аналіз дебіторської заборгованості та визначати на його основі загальні принципи надання товарного кредиту; затвердити правила встановлення термінів товарного кредиту; розробити ефективну систему контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості; визначати ступінь ризику несплати рахунків покупцями; розробити методи оцінки надійності покупця; збільшувати коло покупців з метою мінімізації втрат від несплати заборгованості одним або декількома покупцями; встановити правила визначення суми товарного кредиту, що надається одному покупцеві; контролювати співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості; вести оперативний контроль за надходженням готівки; своєчасно визначати сумнівну заборгованість; припиняти дію договорів з покупцями, що порушують платіжну дисципліну; вести претензійну роботу, співпрацюючи з юридичною службою, своєчасно надавати платіжні документи; під час укладання угод (договорів, контрактів, тощо) обов'язково передбачати застосування штрафних санкцій до суб'єктів господарювання за невиконання або несвоєчасне виконання зобов'язань.

Надані пропозиції щодо удосконалення обліку, контролю виникнення та погашення дебіторської заборгованості дають змогу підприємствам покращити платіжну дисципліну та в цілому фінансовий стан.

УДК 336.7

Заволока Л. О.

старший викладач кафедри фінансів
суб'єктів господарювання та страхування,
Університет митної справи та фінансів,

Підодня Д. Г.

студентка,
Університет митної справи та фінансів

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фондовий ринок – важлива складова фінансової системи будь-якої економічно розвиненої країни. Фондові ринки слугують посередниками для того, щоб звести покупців і продавців цінних паперів, забезпечуючи перехід капіталу від суб'єктів, готових інвестувати, до підприємств, яким для розвитку необхідні інвестиції. Стабільне функціонування середнього та великого бізнесу залежить від розвинутого фондового ринку, адже він сприяє зростанню економіки завдяки своїм ключовим функціям: економічній, політичній, соціальній. Він слугує важливим інструментом економічної політики держави, сприяючи вільному обміну фінансовими активами.

На фондовому ринку України мають обіг цінні папери в документарній та бездокументарній формах, іменні та на пред'явника. Для укладення на фондовій біржі чи на організаційно оформленому позабіржовому ринку угод щодо цінних паперів, які випущені в документарній формі, цінні папери знерухоплюються в депозитарії, які їх обслуговують.

В Україні є сім фондових бірж та дві торговельно-інформаційні системами. Серед фондових бірж України: Українська фондова біржа (УФБ), Українська міжбанківська валютна біржа (УМВБ), Київська міжнародна фондова біржа (КМФБ). Фондові біржі функціонують на території України у вигляді акціонерних товариств. Вони зосереджують попит і пропозицію цінних паперів, сприяють формуванню їх ринкового курсу і здійснюють свою діяльність відповідно до чинного законодавства України, статутів і правил біржової торгівлі.

За перший квартал 2017 р., згідно з даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), було зареєстровано 34 випуски акцій на суму 13,97 млрд. грн. Порівняно з аналогічним періодом 2016 р. обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 11,02 млрд. грн. (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяг випуску акцій за 1 квартал 2017 р.

Кількість	Місяць
12 678,33	Січень
454,55	Лютий
835,09	Березень
13 967,96	Усього

Джерело: [1]

Проаналізуємо структуру та динаміку обсягу біржових контрактів з цінними паперами на українському фондовому ринку в розрізі організаторів торгівлі (фондових бірж) за період 2014 – 2016 рр. за даними офіційного сайту Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) [1]. Результати аналізу представимо в табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз структури та динаміки обсягу біржових контрактів з цінними паперами за період 2014 – 2016 рр. в розрізі організаторів торгівлі

Організатор торгівлі	2014 р		2015 р		2016 р		Динаміка 2015 – 2016 рр.	
	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	Структурних пунктів	млн. грн
УФБ	0,073	463,08	1	301,98	0,79	18,93	-0,21	-283,05
ІННЕКС	0,43	27,32	0,17	5,09	0,08	1,98	-0,09	-3,11
Універсальна	2,02	12739,29	0,2	591,30	0,1	252,09	-0,1	-339,21
ПФТС	15,87	99910,23	18,4	53621,41	40,1	95023,54	21,7	41402,13
КМФБ	1,58	9955,61	1,22	3565,31	0,73	1743,32	-0,49	-1821,99
УМВБ	0,04	257,59	0,045	118,67	0,915	21,71	-0,03	-96,97
Перспектива	78,8	496103,96	77,2	224455,51	57,5	136296,56	-19,7	-88158,95
СЄФБ	0,25	1265,53	0,49	1413,39	0,02	59,09	-0,47	-1354,3
УБ	1,36	8588,00	2,3	6692,43	1,49	3536,08	-0,81	-3156,35
Всього	100	629429,38	100	290765,09	100	236953,29	21,9	-53811,8

Джерело: [2]

Як показав аналіз, представлений в табл. 1, фондовий ринок України знаходиться на стадії неухильної рецесії. Протягом аналізованого періоду, з 2014 по 2016 р., український фондовий ринок упав більш ніж на 62 %. Також не можна не відзначити структуру вітчизняного фондового ринку, де структурного значущих бірж лише дві: «Перспектива» і ПФТС. У 2016 р. спостерігається різкий зліт торгів на біржі ПФТС: загальний обсяг торгів цінними паперами на фондовій біржі ПФТС збільшився на 77 % і склав 95023 млн грн. Усього в 2016 р. було укладено 9528 угод. Це зумовило зростання структурного впливу зазначеної біржи в загальному обсязі торгів на вітчизняному фондовому ринку з 18,4 % в 2015 р. до 40,1 % в 2016 р.

Відповідно до джерела [2], визначальними для позитивних підсумків 2016 р. на ПФТС виявилися результати торгів державними облігаціями – у відповідному періоді вартість біржових контрактів з ними виросла на більш ніж 97 %, до 89216 млн грн. Натомість, на фондовій біржі «Перспектива» спостерігалось різке падіння як за обсягом контрактів, так і за структурною часткою, що зменшилась з 77,2 % у 2015 р. до 57,5 % у 2016 р. У 2016 р.

загальний обсяг торгів цінними паперами на фондовій біржі «Перспектива» зменшився на 25,5 % і скоротився на 88158 млн грн. Причини такого скорочення, як свідчить джерело [3], – зниження на 40 % торгівлі облігаціями внутрішньої держпозики, які займають чільне місце в структурі торгівлі цінними паперами на даній біржі.

Темпи розвитку фондового ринку, його якісні аспекти, а також розкриття його інвестиційного потенціалу залежать від конкретних заходів державної політики у сфері фінансового сектору. Таким чином, майбутній розвиток фондового ринку неможливий без реформування більшості складових ринку та усунення перешкод, що заважають цьому розвитку. Має бути переосмислена та суттєво підвищена роль фондового ринку у залученні інвестиційних ресурсів та спрямуванні їх на оновлення виробничого потенціалу, створення умов для становлення потужних інституційних інвесторів.

Список літератури

1. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nssmc.gov.ua.
2. StockWorld [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.stockworld.com.ua>.
3. Офіційний сайт фондової біржі «Перспектива» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fbp.com.ua>.

УДК 336.7

Закордонець Н. В.

студент 2 курсу магістратури,
факультет Економіки та підприємництва,
Вінницький національний аграрний університет

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Важливість розгляду фінансової стійкості комерційного банку полягає у першу чергу у тому, що на сьогоднішній день, однією з основних задач комерційних банків залишається їх подальше існування, забезпечення власної конкурентоздатності та стійкості, в умовах постійних змін в економіці, політиці та соціальній сфері. Адже лише фінансово стійкий банк зможе продовжувати свою діяльність навіть при виникненні непередбачуваних подій чи ризиків.

На сьогоднішній день деякі науковці всього світу ототожнюють фінансову стійкість комерційного банку з його платоспроможністю або рентабельністю, інші – із ефективною діяльністю банку, його здатністю сформулювати таку структуру активів та пасивів, котра буде найменш вразливою при виникненні непередбачуваних обставин або кризових явищ.

На основі опрацьованих робіт було сформовано визначення, яке, найбільш характеризує дане явище: фінансова стійкість комерційного банку – це такий стан банківської установи, при якому вона є платоспроможною, ліквідною, має достатню величину регулятивного капіталу для покриття всіх можливих ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю, і при цьому залишається достатньо рентабельною, тобто її активи використовуються максимально ефективно.

На сьогодні існує величезна різноманітність факторів, що впливають на формування стійкості комерційного банку. Різниця в характері, напрямках і формах їх виявлення викликають необхідність їхньої систематизації.

На сьогоднішній день видається можливим використовувати досвід, який є в економічній літературі, для систематизації факторів, що впливають на стійкість і надійність комерційного банку. Як справедливо відзначає Р. Шиллер, на сьогодні ще не вироблені чіткі критерії, за якими окремі фактори слід відносити до тієї чи іншої групи, не існує чітких показників оцінки значущості цих факторів. Класифікація факторів, що впливають на стійкість, повинна будуватись за різними напрямками і з урахуванням різних ознак [1].

Фінансова стійкість комерційного банку залежить від багатьох аспектів його діяльності і має складну структуру. До її складових можна віднести стійкість капітальної бази, стійкість ресурсної бази, організаційно-структурну стійкість банку та його комерційну

стійкість [3]. Сукупність внесених засновниками та акціонерами власних коштів становить капітал комерційного банку. Обсяг зазначених коштів зростає у результаті ефективної банківської діяльності в процесі капіталізації прибутку, а також за рахунок додаткових внесків з боку учасників банку.

Організаційно-структурна стійкість банку – це адекватність структури банку обраній стратегії розвитку та ринковій кон'юнктурі.

Комерційна стійкість включає в себе рівень зв'язків банку з іншими суб'єктами ринкової інфраструктури, міцність взаємозв'язків з державою, якість співробітництва з кредиторами та клієнтами [4].

У банківській справі одним із основних показників, що свідчить про фінансову стійкість банку є показник достатності власного капіталу. Під достатністю капіталу банку слід розуміти його здатність покривати витрати і непередбачені втрати від своєї діяльності виключно за рахунок власного капіталу. Поряд з цим, зважаючи на постійну диверсифікацію ризиків в сучасному економічному просторі, першочерговим завданням для банківської спільноти залишається постійне вдосконалення методики оцінки даних ризиків та її застосування у визначенні рівня адекватності власного банківського капіталу потребам розвитку економіки. Для успішного розв'язання такого завдання необхідною умовою є координація зусиль як наглядових органів, так і банківських установ, рейтингових агентств, науковців і практиків, які зацікавлені в розробці досконалого способу розрахунку показника достатності банківського капіталу [5].

Для покращення ситуації у банківському секторі доцільно впровадити певні заходи, а саме: стабілізація національної валюти (регулювання пропозиції іноземної валюти, зниження доларизації вітчизняної економіки), стабілізація банківської системи (гарантування збереження вкладів, обмеження боргового тиску на позичальників, поліпшення управління ризиками), активізація процесів реорганізації та реструктуризації банків (законодавче врегулювання заходів по стабілізації діяльності банків).

Ще одним важливим заходом можна вважати підвищення розміру статутного фонду або резервних фондів, що дозволить зменшити рівень ризиків як для клієнтури так і для самих банків. НБУ звернув увагу на дане питання і прийняв постанову «Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру».

Доцільно також було б впровадити більш жорсткі вимоги до новостворюваних банків, адже якщо навіть найбільші банки України не завжди здатні дотримуватись нормативів НБУ, то що тоді можна говорити про решту. Взагалі для нашої країни було б доцільно зменшити кількість банків. Зробити це можна шляхом введення більш жорстких нормативів НБУ та вимог щодо створення нових банків. Таким чином можливо досягти більшої стабільності банків, що дозволить повернути довіру клієнтів до банківської системи, в свою чергу населення понесе кошти до банків, чим забезпечить достатній рівень їх капіталу. Це дозволить дещо знизити вартість банківських послуг (зокрема кредитування) і знову ж – буде стимулом для людей вкладати свої кошти в банки, а не тримати їх «під матрацом».

Таким чином, можна визначити, що запропоновані шляхи забезпечення фінансової стійкості носять більше адміністративний характер, однак в умовах, котрі склалися в нашій країні, це буде найбільш ефективним шляхом стабілізації банківського сектору та забезпечення його надійності.

Список літератури

1. Управління діяльністю комерційного банку (банківський менеджмент) / Під ред. доктора економічних наук, професор О. І. Лаврушина. – М : Юристь, 2003. – 688 с.
2. Макеева І. В. Сутнісна Характеристика поняття «фінансова стійкість» та її основні параметри / І. В. Макеева [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NPM_2006/Economics/7_makeeva.doc.htm.
3. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: Монографія / В.М. Кочетков. – К. : КНЕУ, 2002. – 238 с.
4. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко, А. М. Арістова, В. С. Білошапка та ін.; за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2003. – 599 с.
5. Батракова О. М. Особливості визначення та оцінки достатності капіталу банку / О. М. Батракова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/17/batrakova.php>.

УДК 336.7

Зиль М. І.

студентка групи ОА-41, ННІЕМ,

Національний університет водного господарства та природокористування

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Постійне посилення міжнародних економічних зв'язків за умови наявності в кожній країні національної валюти вимагає під час товарообмінних операцій обміну (купівлі) однієї валюти на іншу. Це і є передумовою формування й дії валютного ринку.

Серед основних суб'єктів національного валютного ринку необхідно відзначити банківські установи, які здійснюють велику кількість операцій із валютними цінностями.

Існує багато різних визначень валютного ринку, згідно з якими він характеризується за різними ознаками, основними з яких є розгляд ринку як сфери купівлі-продажу валют, як фінансового центру, як сукупність валютних операцій та як система валютних відносин.

Валютний ринок – це система економічних відносин між його суб'єктами щодо здійснення операцій з купівлі-продажу валют і валютних цінностей, де цінами є встановлені під впливом попиту і пропозиції обмінні курси [2].

Валютний ринок має всі атрибути звичайного ринку: об'єкти і суб'єкти, попит і пропозицію, ціну, особливу інфраструктуру та комунікації тощо.

Об'єктом купівлі-продажу на цьому ринку є валютні цінності. Валютні цінності – національна валюта (гривня), іноземна валюта та банківські метали [1].

Суб'єкти валютного ринку – фізичні та юридичні особи, резиденти та нерезиденти, а також посередники (банки, брокерські компанії, валютні біржі).

Попит на іноземну валюту одночасно є пропозицією національної валюти. Пропозиція іноземної валюти є одночасно попитом на національну валюту.

Ціною на валютному ринку є валютний курс – ціна грошової одиниці даної валюти в грошових одиницях іншої валюти.

Діяльність банків на валютному ринку визначається метою, засобами, результатом і, власне, бізнес-процесами, за допомогою яких і функціонують банки та сприяють ефективному виконанню валютним ринком своїх функцій.

До основних загальноприйнятих функцій валютного ринку належать:

- 1) забезпечення умов та механізмів для реалізації валютної політики держави;
- 2) створення суб'єктам валютних відносин передумов для своєчасного здійснення міжнародних платежів за поточними і капітальними розрахунками та сприяння завдяки цьому розвитку зовнішньої торгівлі;
- 3) забезпечення прибутку учасникам валютних відносин;
- 4) формування й урівноваження попиту і пропозиції валюти, регулювання валютного курсу;
- 5) страхування валютних ризиків;
- 6) диверсифікація валютних резервів [2].

Зазначимо, що банки сприяють ефективному виконанню завдань майже всіх зазначених вище функцій валютного ринку на засадах виконання своїх, специфічних для їх валютної діяльності функцій і, відповідно, валютних операцій.

Банки виконують притаманні ним функції: платіжно-розрахункову, кредитно-інвестиційну та ощадно-капіталотворчу [3].

Основою платіжно-розрахункової функції є посередництво банків під час платежів та розрахунків клієнтів в іноземній валюті, як правило, під час обслуговування зовнішньоекономічної діяльності.

Ощадно-капіталотворча функція полягає у залученні тимчасово вільних коштів в іноземних валютах, зокрема в мобілізації грошових доходів і заощаджень населення в іноземних валютах та перетворенні їх у реально діючий капітал.

Реалізація кредитно-інвестиційної функції полягає у тому, що банки, мобілізуючи кошти в іноземній валюті різних розмірів та різної строковості повернення, мають

можливість заповнювати тимчасову нестачу коштів в одних суб'єктах господарювання за рахунок тимчасового їх надлишку в інших, причому в необхідних сумах і на потрібні строки.

Банки також проводять валютні операції самостійно за рахунок власних коштів для забезпечення ефективного функціонування та отримання додаткових доходів за рахунок курсових різниць.

Валютна діяльність банку – це бізнес-процеси здійснення операцій із валютними цінностями [3].

Найчастіше в науковій літературі пропонується такий перелік різновидів банківських операцій з валютними цінностями:

- відкриття та ведення рахунків клієнтів в іноземній валюті;
- встановлення кореспондентських відносин з іноземними банками;
- здійснення міжнародних розрахунків, пов'язаних з експортом та імпортом товарів та послуг;
- купівля та продаж іноземної валюти на внутрішньому валютному ринку;
- залучення та розміщення валютних коштів всередині країни;
- здійснення кредитних операцій на міжнародних грошових ринках;
- проведення депозитних та конверсійних операцій на міжнародних грошових ринках [2].

Отже, ключова роль банків на валютному ринку пов'язана з тим, що саме вони є головними учасниками грошового-кредитного ринку в цілому, акумулюючи при цьому потреби економічних агентів у наданні різного роду фінансових послуг. Таким чином, провідне місце банків на валютному ринку є цілком об'єктивним явищем, яке зумовлене специфікою їх діяльності – обслуговуванням грошово-кредитних відносин у суспільстві на засадах здійснення валютних операцій.

Список літератури

1. Про валюту та валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Колесніченко В. Ф. Гроші та кредит: навчальний посібник / В. Ф. Колесніченко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 370 с.
3. Кузнецов А. М. Особливості діяльності сучасних банків України на валютному ринку / А. М. Кузнецов, Ю. Б. Деркач // Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство. – 2017. – Випуск № 10. – С. 616 – 623.

УДК: 336.225.62

Князькова В. Я.

к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Одеський торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

Путненко А. Ю.

студентка II курсу ОС «Магістр»,
Одеський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

В умовах глобальної нестачі фінансових ресурсів у органів місцевого самоврядування та нестабільності їхніх доходних джерел в Україні великої актуальності набула проблема вдосконалення місцевого оподаткування. Ефективне формування місцевих фінансів в країні має стати серйозним чинником стабілізації економічної ситуації. Воне здатне перетворити територіальні громади із дотаційних на суб'єкти, які самостійно, за рахунок власних доходів спроможні розв'язувати будь-які соціально-економічні проблеми. У розвинених країнах світу територіальні громади, котрі спираються на власні фінанси, є стабілізатором соціально-політичного ладу та фінансово-економічної ситуації у державі [1, с. 385].

Основним джерелом наповнення місцевих бюджетів мають бути місцеві податки і збори. Але ж в умовах нестабільної економіки фіскальне значення місцевих податків і зборів є дуже сумнівним. Тому дослідження проблемних аспектів системи місцевого оподаткування, а також визначення перспективних напрямів його вдосконалення набувають великого значення в умовах проведення процесів фіскальної децентралізації.

Система місцевого оподаткування, яка функціонувала в Україні до 2011 р., була вкрай обтяжливою та неефективною. Із прийняттям Податкового кодексу України (далі – ПКУ) відбулося скасування місцевих податків та зборів із дуже низькою або навіть відсутньою фіскальною віддачею: ринкового збору, комунального податку, податку з реклами і дев'яти інших місцевих податків та зборів. Кодекс ввів спрощену структуру місцевих податків і зборів, яка протягом останніх років не раз змінювалась. Отже, сьогодні до складу системи місцевого оподаткування входять податок на майно, єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір.

Позитивною стороною введених до ПКУ змін є те, що максимальний розмір переважної більшості податків та зборів прив'язується до прожиткового мінімуму. Це дозволяє визначати обсяг коштів у короткостроковому періоді і робити прогноз щодо подальшого розвитку економічної ситуації.

Але ї досі існують проблеми, пов'язані з неналежним контролем процесу справляння окремих місцевих податків і зборів. Місцеві органи влади не мають достатнього впливу на встановлення ставок податків, що дає їм підстави звинувачувати центральний уряд у незадовільній якості послуг, які справляються саме за рахунок місцевих бюджетів.

Не менш важливою проблемою є надання пільг місцевими органами влади, адже, з одного боку залучаються додаткові інвестиції для регіонального розвитку, а з іншого – виникають сумніви щодо законності надання цих пільг [2, с. 637].

Діюча на сьогодні в Україні система місцевих податків і зборів, як і податкова система країни в цілому, потребує постійного удосконалення, оскільки від неї вимагається, з одного боку, забезпечення фінансовими ресурсами потреби органів місцевого самоврядування, а з іншого, служити інструментом місцевої соціально-економічної політики, спрямованої на виконання завдань збалансованості економіки та розвитку регіонів [3].

Зазначимо, що для підвищення ефективності справляння місцевих податків і зборів та зростання їх ролі у зміцненні фінансової незалежності місцевих органів самоврядування нині необхідними є подальші реформаторські дії, такі як:

- створення міцної фінансово-економічної бази місцевого самоврядування;
- удосконалення законодавчої бази справляння місцевих податків і зборів;
- створення середовища оподаткування, сприятливого для активізації підприємницької діяльності;
- оптимізація податкового навантаження на місцеву галузь економіки з урахуванням збалансованості бюджетної системи;
- підвищення фіскальної ефективності обов'язкових платежів за рахунок удосконалення системи адміністрування, оптимізації податкових пільг та розширення місцевої податкової бази за рахунок зменшення масштабів ухилення від оподаткування;
- проведення роботи з підвищення правової культури населення [2, с. 638].

А основою для перспективного розвитку системи місцевого оподаткування в Україні стане дотримання таких критеріїв, як ефективність, справедливість, користування благами, прив'язаність податків до місцевих видатків, гнучкість.

Реалізація цих пропозицій у майбутньому призведе до зміцнення доходної бази бюджетів органів місцевого самоврядування.

Список літератури

1. Череп О. Г. Зрушення у структурних реформах бюджетної системи на підвищення ролі місцевого самоврядування / О. Г. Череп // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки – 2012. – № 4 (62). – С. 385 – 387.
2. Овчинніков А. В. Місцеве оподаткування в Україні: еволюція та перспективи його розвитку / А. В. Овчинніков // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8 – С. 634 – 639.
3. Сошка Н. В. Суперечності та перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні / Н. В. Сошка // Ефективна економіка. – 2011. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=783>.

УДК 338.2:336

Кобушко Я. В.

к. е. н, старший викладач кафедри управління,
Сумський державний університет,

Тютюник І. В.

к. е. н, докторант,
старший викладач кафедри фінансів і підприємництва
Сумський державний університет

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Посилення євроінтеграційних процесів, нівелювання економічних та політичних кордонів, збільшення масштабів експортно-імпортних операцій створюють передумови до розширення каналів тіньового виведення коштів за кордон та збільшення обсягів даних операцій.

Одним із факторів глобалізації тіньових відносин у загальносвітовому вимірі виступає недостатність запровадження як спільних заходів міжнародних інституцій щодо детінізації фінансових та торговельних потоків, так і ефективної внутрішньої політики держави спрямованої на своєчасне виявлення та протидію незаконному виведенню коштів.

Виступаючи одним із найбільш вагомих факторів поглиблення наявних в економіці країни дисбалансів та гальмування економічних реформ, що знаходить своє відображення в скороченні обсягу податкових надходжень до бюджету, зменшення рівня інвестиційної активності в країні та темпів зростання обсягів науково-дослідних розробок, збільшення кількості збиткових підприємств, тощо, тінізація доходів, займає вагоме місце серед основних загроз економічній безпеці держави. Проведений на рис. 1 аналіз тенденцій зміни рівня тіньової економіки України за період 2010 – 2018 рр. свідчить про високі її обсяги та наявність прямого впливу на зміни реального ВВП.

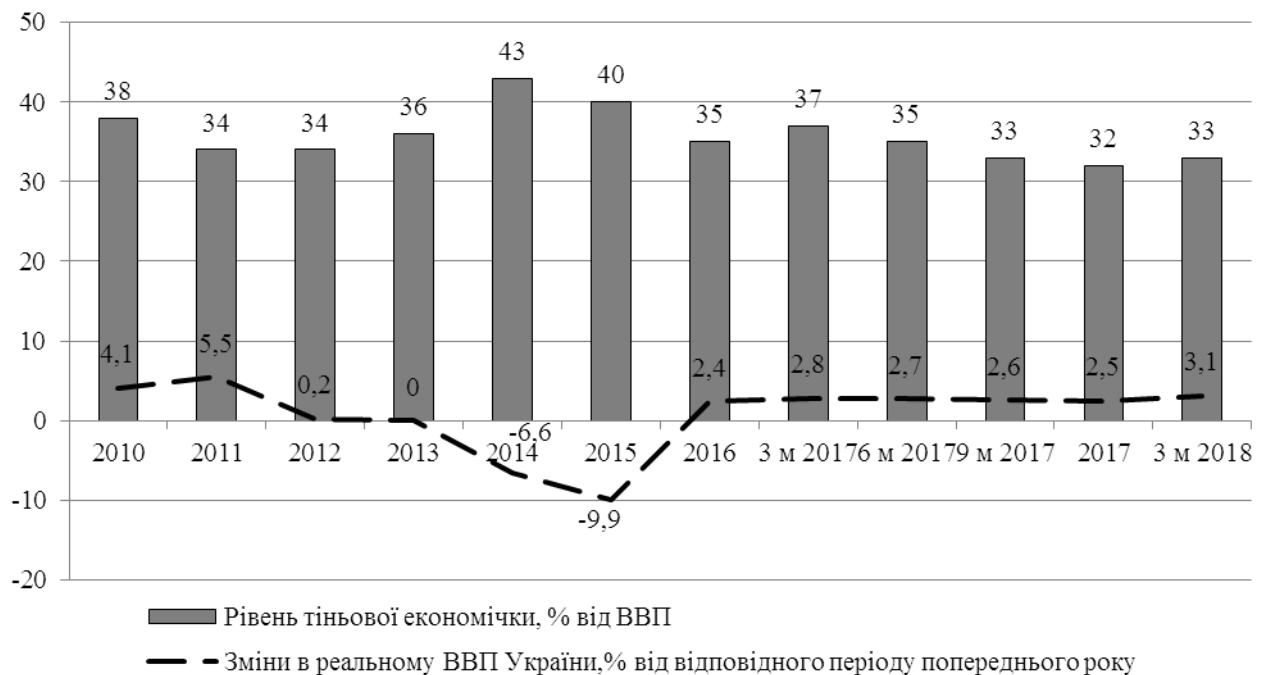

Рис. 1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від обсягу офіційного ВВП) і темпи приросту/зниження рівня реального ВВП (у % до відповідного періоду попереднього року)

Джерело: [4]

У цілому аналізуючи можливі наслідки тінізації фінансової сфери економіки, слід зазначити наступні: 1) зменшення дієвості важелів грошово-кредитної політики; 2) зниження ефективності фіскальних інструментів, марнотратство дефіцитних бюджетних ресурсів; 3) втрата частини інвестиційного потенціалу суспільства, вилучення ресурсів із процесу суспільного відтворення; 4) гальмування переходу до інноваційної моделі розвитку через недостатнє інвестування та неефективне відтворення людського капіталу [3, с. 203 – 204].

Враховуючи вищезазначене та зважаючи на той факт, що на сьогоднішній день Україна має один із найнижчих рівнів зростання ВВП за період 2010 – 2017 рр., детінізація національної економіки має бути пріоритетним та стратегічним завданням підвищення ефективності державного управління в країні. Так, масштаби здійснення різних протиправних дій в фінансовій системі, зокрема виведення валюти в офшорні зони та на банківські рахунки підставних фірм українських резидентів за кордоном, приховування реальних власників коштів, які інвестуються у найприбутковіші галузі української економіки значно актуалізують питання розробки комплексного підходу до вирішення даних проблем та невідкладного реагування зі сторони держави [2].

В цьому контексті детінізацію економіки слід розглядати, як цілісну систему дій, спрямовану на подолання та викорінення причин і передумов процесів тінізації; сукупність макро- і мікрорівневих економічних, організаційно-управлінських, технічних, технологічних та правових державних заходів щодо створення економічних передумов зацікавлено-ініціативного відновлення відносин між учасниками фінансово-господарського обігу речей, прав, дій з тіньового, тобто з різних причин не враховуваного державою економічного обігу, а також побудови організаційно-правової інфраструктури превентивного впливу на усунення умов, що сприяють відтворенню джерел тіньової економіки [5, с. 59].

Державне регулювання у сфері детінізації економіки ґрунтується, по-перше, на процесі формування ефективної ринкової економіки, яка унеможливує розвиток деструктивних процесів; по-друге, на правовому регулюванні з метою протидії правопорушенням у сфері економічних відносин, зокрема фінансового, податкового та митного права; по-третє, адміністративному регулюванні економіки в цілому та окремих економічних операцій як засобу обмеження системних тіньових явищ і процесів.

Отже, результативність процесу детінізації економіки залежить від спроможності держави створити безпечні, стабільно сприятливі умови, що надасть можливість суб'єктам господарювання нарощувати економічну й інвестиційну активність у легальній економіці, функціонуючи з дотриманням принципу підтримання добросовісної економічної конкуренції на ринку.

Першочерговим завдання у сфері боротьби з тіньовими фінансовими потоками, на нашу думку, є ідентифікація основних каналів тінізації економіки, на усунення яких мають бути спрямовані основні заходи державної політики. Так, у роботі [1], автори на основі аналізу сучасних тенденцій тінізації економіки, до основних каналів виведення капіталу відносять: банківський, фізичний, експортно-імпортний, господарський, небанківський.

Виходячи із перелічених каналів тінізації, до основних векторів та безпосередніх завдань на шляху детінізації економіки України належать:

- 1) підвищення ефективності управління державними фінансами;
- 2) удосконалення зовнішньоекономічної діяльності й міжвідомчої взаємодії;
- 3) удосконалення законодавства у сфері протидії економічним злочинам;
- 4) розвиток системи безготівкових розрахунків;
- 5) удосконалення фіскального адміністрування;
- 6) створення сприятливих умов для ведення бізнесу;
- 7) протидія корупції та підвищення рівня правової культури населення [5].

Реалізація зазначених заходів сприятиме прискоренню процесу детінізації економіки, підвищенню ефективності координації суб'єктів забезпечення державних механізмів

запобігання та протидії легалізації тіньових доходів та формування сприятливих інвестиційно-інноваційних умов для нарощення суб'єктами господарювання економічної активності в легальній економіці.

* Виконано в рамках науково-дослідної теми № 0117U003930 «Економетричне моделювання механізму запобігання тіньовим схемам виведення капіталу через податкові та інвестиційні канали в Україні»

Список літератури

1. Кобушко Я.В., Тютюник І.В. Драйвери тінізації доходів, отриманих злочинним шляхом: сутність та соціально-економічні наслідки їх багатоканальної дифузії/ *Sozioökonomische und rechtliche Faktoren der sozialen Entwicklung interested den Bedingungen der Globalisierung*. Hrsg. von Doctor der Wirtschaftswissenschaften, Professor Yu.V. Pasichnyk – kollektive Monographie in 2 Bänden. Banf 1 -Shioda GmbH, Steyr, Österreich, 2018. – 176 – 185 S.

2. Дюзь-Крячченко О. П. Щодо термінологічного аспекту проблеми національної безпеки України / О. П. Дюзь-Крячченко, Е. М. Лисичин // *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2014. – № 1 (19). – С. 122 – 125.

3. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія/ Я. А. Жаліло // Київ, 2009. – 63 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/verska_Zhalilo_new-47147.pdf.

4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі в Україні. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні І квартал 2018р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>.

5. Тіньова економіка в Україні: стан, тенденції, шляхи подолання [Текст] : аналіт. огляд / [упоряд.: С. С. Чернявський, В. А. Некрасов, А. В. Титко та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – 152 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupciijnogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorupciijnoi-tematiki/analitichnij-oglyad.pdf>.

УДК 336.7

Мірзоян К. А.

студентка гр. ФК-15-1,

Університет митної справи та фінансів

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ ТА ЇХ РОЛЬ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Необхідною умовою зросту усіх секторів економіки є наявність та розвиток ефективних посередників фінансового ринку.

Фінансовий посередник – це господарюючий суб'єкт, який перерозподіляє фінансові ресурси шляхом проведення операцій з грошима або цінними паперами. До таких суб'єктів належать: банки, інвестиційні компанії, страхові компанії, довірчі товариства, кредитні спілки тощо.

Фінансові посередники обслуговують практично весь рух грошових потоків в економіці та створюють базові передумови виробництва, а саме: всіх стадій процесу суспільного відтворення – розподілу, обміну й споживання. Фінансовим посередникам належить головна роль у ринковій інфраструктурі, оскільки саме вони є необхідним елементом взаємодії у сфері грошових відносин між суб'єктами ринку і забезпечують відтворювальний процес на макро- та мікрорівнях [1].

Роль фінансових посередників визначається у виконанні ними своїх функцій. Вони характеризують значення фінансових посередників не тільки для активізації інвестиційних процесів, але й щодо створення умов для нормальної роботи фінансового ринку в сучасних умовах.

Можемо виділити найголовніші функції фінансових посередників:

– забезпечення рівноваги на ринку через погодження пропозиції і попиту на фінансові ресурси;

– забезпечення руху фінансових ресурсів до найбільш ефективних, з економічної точки зору, споживачів шляхом використання різноманітних спеціальних інструментів;

- захист прав споживачів фінансових послуг від внутрішніх та зовнішніх загроз;
- мінімізація фінансових ризиків за рахунок їх перерозподілу між учасниками посередницьких операцій;
- регулювання процесу організації ринку фінансових послуг;
- надання можливості, з одного боку, власникам капіталу ефективно та в короткий строк розмістити свої ресурси в прибуткові активи, а з іншого боку, позичальникам швидко отримати вільні кошти для фінансування певних виробничих або власних потреб на зворотній основі;
- координація взаємовідносин між регулюючими органами державної влади;
- перерозподіл фінансових ресурсів із традиційних галузей економіки в нові сфери та галузі діяльності, сприяння інноваційній діяльності. [2]

Фінансові посередники відіграють ключову роль у механізмі трансформації коштів населення в інвестиційний капітал, яка полягає в наступному:

- по-перше, з метою стимулювання розвитку інституту фінансового посередництва, орієнтованого на роботу з фізичними особами, потрібно створити інституціональне середовище, яке відрізняється різноманіттям таких універсальних фінансових посередників, як інвестиційні фонди, страхові компанії; а також пенсійні фонди та ін.;
- по-друге, сприяння відновленню довіри населення до фінансової системи в цілому та фінансових посередників зокрема. Це включає у себе: активізація ролі держави та її органів у зміцненні фінансового ринку України; інформування населення про стан діяльності учасників фінансового ринку; впровадження прогресивних видів послуг; приведення вітчизняного фінансового ринку у відповідність до світових стандартів;
- по-третє, потрібно, щоб банки сфокусувалися на інвестиційній проблемі, яка на сьогодні полягає в тому, щоб забезпечити потреби суб'єктів господарювання в довгостроковому кредитуванні [3].

Отже, ми можемо зробити такий висновок, що в умовах ринкової економіки фінансові посередники повинні забезпечити ефективне функціонування фінансового ринку та створення ефективного механізму трансформації тимчасово вільних фінансових ресурсів в інвестиції. Можна впевнено стверджувати, що ступінь розвитку фінансового ринку характеризується кількістю і різноманітністю фінансових посередників, а також асортиментом фінансових послуг, які вони надають учасникам ринку.

Список літератури

1. Шелудько В. М. Фінансовий ринок: нач. посіб / В. М. Шелудько. – К.: Знання-Прес, 2002. – 535 с.
2. Некрасова О. Л. Механізм правового регулювання діяльності фінансових посередників ринку фінансових послуг / О. Л. Некрасова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 2-х вип. / ПДТУ. – Маріуполь, 2012. – Вип. 1, Т. 2. – С. 157 – 162.
3. Корнеєв, В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку: монографія / В. В. Корнеєв. – К.: Основа. – 2007. – 192 с.

УДК 336.1:338

Онуфрійчук Н. В.
студентка 6 курсу,

Одеський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стійкість підприємства – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого розвитку [1, с. 286].

Одним з показників ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства є коефіцієнт стійкості економічного зростання. Використання багатофакторної моделі коефіцієнта стійкості економічного зростання дозволяє спрогнозувати темпи розвитку підприємства й оцінити вплив кожного показника-фактора на загальну стійкість економічного зростання. Розширена факторна модель коефіцієнта стійкості економічного зростання може мати вигляд [2]:

$$K_{\text{сез}} = K_1 \times K_2 \times K_3 \times K_4 \times K_5 \times K_6 \times K_7, \quad (1)$$

де $K_{\text{сез}}$ – коефіцієнт стійкості економічного зростання;

K_1 – частка прибутку, реінвестована у виробництво (чистий прибуток – виплачених дивідендів / чистий прибуток);

K_2 – рентабельність (збитковість) продажу (чистий прибуток / виручка від реалізації продукції);

K_3 – оборотність власного оборотного капіталу (виручка від реалізації продукції / середній розмір власного оборотного капіталу);

K_4 – забезпеченість власним оборотним капіталом (середній розмір власного оборотного капіталу / середній розмір оборотних активів);

K_5 – коефіцієнт загальної ліквідності (середній розмір оборотних активів / середній розмір короткострокових зобов'язань);

K_6 – частка короткострокових зобов'язань у капіталі підприємства (середній розмір короткострокових зобов'язань / середній розмір капіталу);

K_7 – коефіцієнт фінансової залежності (середній розмір капіталу / середній розмір власного капіталу).

Проведемо розрахунок коефіцієнта стійкості економічного зростання на прикладі СТОВ «АкваВіка» за 2015 – 2017 роки (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка рівня стійкості економічного зростання СТОВ «АкваВіка», 2015 – 2017 рр.

Показник	Роки			Зміни (+,-) 2017/2015	
	2015	2016	2017	Абсолютне значення	Відносне значення
Частка прибутку, реінвестована на виробництво (K_1)	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
Рентабельність (збитковість) продажу (K_2)	0,041	0,051	0,051	+0,01	+0,244
Оборотність власного оборотного капіталу (K_3)	2,088	2,113	1,997	-0,091	-0,044
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом (K_4)	0,796	0,748	0,601	-0,195	-0,245
Коефіцієнт загальної ліквідності (K_5)	4,89	3,97	7,40	2,51	0,513
Частка короткострокових зобов'язань у капіталі (K_6)	0,167	0,215	0,136	-0,031	-0,186
Коефіцієнт фінансової залежності (K_7)	1,167	1,215	1,401	0,234	0,201
Коефіцієнт стійкості економічного зростання ($K_{\text{сез}}$)	0,065	0,084	0,086	0,021	0,323

Джерело: розраховано автором за даними звітності СТОВ «АкваВіка»

З табл. 1 видно, що розраховані показники СТОВ «АкваВіка» протягом досліджуваного періоду змінювались як в бік зростання так і зменшення. Підприємство за досліджуваний період спрямувало весь чистий прибуток в реінвестування виробництва. Найбільш помітно зросли рентабельність продажу та коефіцієнт загальної ліквідності, а тенденцію до зниження мав коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом. При цьому коефіцієнт стійкості економічного зростання збільшився за досліджуваний період на 32 %, що свідчить про позитивну роботу фінансового менеджменту СТОВ «АкваВіка».

На коефіцієнт стійкого економічного зростання СТОВ «АкваВіка» впливає велика кількість факторів, які змінювались на протязі досліджуваного періоду, змінюючи і сам досліджуваний коефіцієнт. В табл. 2 проведений факторний аналіз впливу кожного із семи показників на зазначений коефіцієнт. Результати факторного аналізу цієї моделі дозволять виявити «хворі місця» у фінансовому стані СТОВ «АкваВіка».

Таблиця 2

**Розрахунок впливу зміни факторів-показників на коефіцієнт
стійкого економічного зростання, 2015 – 2017 рр.**

Назва показника	Фактори							Kсез	Зміна Вплив фактору
	K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇		
2015 р.	1,0	0,041	2,088	0,796	4,89	0,167	1,167	0,065	-
K ₁	1,0	0,041	2,088	0,796	4,89	0,167	1,167	0,065	-
K ₂	1,0	0,051	2,088	0,796	4,89	0,167	1,167	0,081	0,016
K ₃	1,0	0,051	1,997	0,796	4,89	0,167	1,167	0,077	-0,004
K ₄	1,0	0,051	1,997	0,601	4,89	0,167	1,167	0,058	-0,019
K ₅	1,0	0,051	1,997	0,601	7,40	0,167	1,167	0,088	0,030
K ₆	1,0	0,051	1,997	0,601	7,40	0,136	1,167	0,072	-0,016
2017 р.	1,0	0,051	1,997	0,601	7,40	0,136	1,401	0,086	0,014

Джерело: розраховано автором за даними звітності СТОВ «АкваВіка»

З наведених даних табл. 2 можна зробити висновки, що на збільшення коефіцієнту економічного зростання вплинуло зростання коефіцієнту ліквідності зростання рентабельності продажів. Зміна інших коефіцієнтів має негативний вплив на досліджуваний показник. Найбільший негативний вплив на економічне зростання СТОВ «АкваВіка» здійснюють недостатня забезпеченість підприємства власними оборотними коштами та зниження частки короткострокових зобов'язань у капіталі. Для підвищення цього показника підприємству слід підвищувати оборотність власного оборотного капіталу, тому, що в результаті прискорення оборотності з обігу вилучаються кошти, які можна використати як для збільшення виробничої програми, так і на інші цілі.

Список літератури

1. Савицька В. Г. Економічний аналіз діяльності підприємства / В. Г. Савицька. – К. : Знання, 2005. – 654 с.
2. Абрамова І. М. Управління запасом фінансової стійкості підприємства / І. М. Абрамова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2\(73\)/uazt_2014_2_7.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2(73)/uazt_2014_2_7.pdf).

УДК 336.02

Оскома О. В.

асистент кафедри фінансів та маркетингу,
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури,
Шевченко К. І.
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

Кожна провідна країна світу розуміє, що малий бізнес є запорукою сталого розвитку економіки країни, оскільки він забезпечує левову долю обсягів реалізації та податкових надходжень, створює велику кількість робочих місць, служить базою для формування середнього класу, а також сприяє стабільному соціально-економічному розвитку держави. Саме виважена, науково та практично обґрунтована податкова політика є запорукою правильного курсу розвитку малого бізнесу.

Ще з часів здобуття незалежності податкове регулювання України було спрямоване на максимальне вилучення доходів власників малих підприємств, що призвело до зниження ділової активності, зменшення податкових надходжень та швидкої «тінізації» економіки.

На сьогоднішній день в Україні функціонують дві системи оподаткування: загальна та спрощена (єдиний податок). Перший варіант передбачає досить складне ведення обліку та звітності, сплату податку на доходи фізичних осіб у розмірі 18 %, військовий збір – 1,5 %, єдиний соціальний внесок – 22 % та безліч інших податків та зборів. А якщо дохід підприємства перевищує 1 млн грн, то підприємець має сплачувати податок на додану вартість у розмірі до 20 %. У загальній системі податки сплачуються не з доходу, а з

прибутку, який враховує наявні витрати підприємця. Це є одним з її позитивних аспектів. Також така система дозволяє займатися будь-яким видом діяльності та немає інших обмежень, що притаманна спрощеній системі [1].

Другий варіант – єдиний податок замінює частину інших податків та зборів і враховується за результатами господарської діяльності за звітний період. Така система була запроваджена для зниження податкового навантаження, легалізації та стимулювання малого підприємництва в Україні. Вона дає можливість створювати нові робочі місця, спрощує облік і контроль, стимулює ділову активність. Спрощену систему оподаткування використовує значна частка підприємств та ФОП, що належать до малого бізнесу. Подібна система не застосовується у провідних країнах світу, проте там поширені інші форми державної підтримки: спрощена система бухгалтерського обліку і звітності, спеціальні режими сплати ПДВ та ін. [2].

Останнім часом, спрощену систему оподаткування намагаються ліквідувати, оскільки вона призводить до застосування різних схем ухилення від податків. Однак, скоріш за все, це не призведе до переходу на загальну систему оподаткування, а стане передумовою зменшення наявних надходжень до бюджету за рахунок активної тінізації малого бізнесу.

Як бачимо, наявне податкове регулювання малого бізнесу в Україні має ряд недоліків, що створюють перепони для його прогресивного розвитку:

- незадовільна якість законодавства та його постійні зміни;
- фіскальна функція податкової політики є головною метою держави;
- відсутній зв'язок ставки податків з сумою доходу при обчисленні податкових зобов'язань;
- зловживання спрощеною системою та тінізація доходів;
- завеликий податковий тягар та відсутність підтримки держави.

Перспективному розвитку податкового регулювання малого бізнесу в Україні будуть сприяти такі чинники:

- оновлення податкового законодавства та Податкового кодексу України;
- розробка одного варіанту оподаткування для створення рівних умов між усіма суб'єктами господарської діяльності [3, с.139];
- впровадження оподаткування чистого доходу за прогресивною шкалою;
- запровадження спрощеної системи оподаткування для мікропідприємств [3, с. 139];
- застосування бар'єрів, фінансової та адміністративної відповідальності для недобросовісних платників.

Таким чином, важко переоцінити вплив податкової політики на розвиток малого бізнесу, особливо в період переходу до ринкових відносин. Україна повинна перш за все враховувати не фіскальну функцію малого бізнесу, а його стійкий соціально-економічний ефект та зважаючи на це розробити прозорі та прості правила оподаткування, що сприятиме спрощенню ведення бізнесу. Тому Україні необхідно орієнтуватися на досвід провідних країн світу, взяти найбільш прийнятні положення оподаткування різних держав та модернізувати їх під українську економіку. Результат правильності обраної податкової політики залежатиме від науковості методів та відмови від методу спроб та помилок, який наразі активно використовують у нашій державі.

На сьогодні основним завданням податкового регулювання малого бізнесу України є формування умов для більш активного розвитку малого бізнесу, покращенню його макрота мікроекономічних показників, лібералізацію податкового навантаження, виведення з тіні великою кількістю доходів та сприяння стійкого позитивного впливу на соціально-економічні показники країни.

Список літератури

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15 – 16, № 17. – Ст. 112.
2. Спрощена система оподаткування 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/7121-sproshchena-sistema-opodatkuвання-2018>.
3. Левін В. І. Удосконалення оподаткування малого та середнього бізнесу в Україні в контексті євроінтеграційних процесів / В. І. Левін // Наукові праці НДФІ. – 2014. – № 4. – С. 134 – 140.

УДК 336.7

Павлова К. І.

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ЗЕД,
Університет митної справи та фінансів,

Новік К. В.

студент,

Університет митної справи та фінансів

НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ БАНКОМ НА ОСНОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «ПУМБ»

Сучасні реалії ринкової економіки вимагають від українських комерційних банків підвищення ефективності управління банківською діяльністю. Важлива роль у реалізації цієї задачі відводиться аналізу банківської діяльності. З його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку банку, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності проведення активних і пасивних операцій, оцінюються результати діяльності банку, його окремих підрозділів.

Перший Український Міжнародний банк (ПУМБ, Банк) – перший в Україні банк за участю іноземних інвесторів, був створений рішенням Зборів засновників 20 листопада 1991 року. 23 грудня 1991 року Банк був зареєстрований Національним банком України (НБУ) і на початку 1992 року почав здійснювати банківські операції [1].

Аналіз управління активами та пасивами банку слід почати з аналізу структури зобов'язань ПАТ «ПУМБ» за 2016 – 2018 роки. Зі структури пасиву балансу чітко видно, що найбільшу питому вагу займають депозитні операції, про що свідчать обсяги депозитів, залучених від фізичних та юридичних осіб. Саме депозитні операції ПАТ «ПУМБ» є основним джерелом формування їх ресурсної бази. Станом на 31.03.2018 року кошти клієнтів становили 41170309 тис. грн, тобто 77,32 % усіх зобов'язань банку.

Аналізуючи активи досліджуваного комерційного банку, можна зробити висновок, що основними серед його прибуткових операцій є кредитними, адже в активах банку кредити та аванси клієнтам становлять 73,62 %. ПАТ «ПУМБ» кредитує переважно юридичних осіб. Частка таких кредитів становить 86,86 % загального кредитного портфеля банку за І квартал 2018 року. Також значна частина активів банку знаходиться в грошових коштах та еквівалентах (11,35 %), що оцінюється позитивно, оскільки це свідчить про активний розвиток банківської установи та призводить до розширення спектра клієнтів й підвищує ліквідність банківської установи.

Таку суму грошових коштів на рахунках банку можна пояснити кількістю випущених карток, адже ПАТ «ПУМБ» входить в десятку лідерів ринку банківських карт в Україні. Станом на 01.07.2018 р. йому належить 2259424 випущених платіжних карток. Це свідчить, що багато підприємств та організацій, а також приватних підприємців обирають саме ПАТ «ПУМБ» для розміщення власних коштів, отримання там заробітної плати, пенсії чи будь-яких інших виплат. У табл. 1 представлено рух грошових коштів банку від інвестиційної та фінансової діяльності.

Таблиця 1

Рух грошових коштів ПАТ «ПУМБ» від інвестиційної та фінансової діяльності, 2016 – 2017 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	Відхилення 2017 р. від 2016 р.	
			абс (+;-)	%
Грошові кошти від інвестиційної діяльності:				
Придбання основних засобів та нематеріальних активів	-247590	-451335	-203745	182,3
Надходження від продажу основних засобів та нематеріальних активів	19227	28931	9704	150,5
Придбання цінних паперів, наявних для продажу	-56177823	-27707255	28470568	49,3
Продаж цінних паперів, наявних для продажу	50765312	27385454	-23379858	53,9
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності	-5640874	-744205	4896669	13,2
Грошові потоки від фінансової діяльності	-1051383	-2404764	-1353381	228,7

Джерело: розраховано авторами на основі даних [2]

Дані табл. 1 свідчать, що рух грошових коштів від інвестиційної діяльності відбувається за рахунок придбання та реалізації основних засобів. За досліджуваний період банк більше вкладав кошти в придбання основних засобів, ніж реалізовував їх, тому грошовий потік від інвестиційної діяльності банку є від'ємним. У 2016 році він складав 5640874 тис. грн., у 2017 р. – 744205 тис. грн., тобто збільшився за досліджуваний період на 13,2 %.

У таблиці 2 представлено показники доходності та прибутковості банку, розраховані з допомогою позиційного аналізу.

Таблиця 2

Показники доходності та прибутковості ПАТ «ПУМБ» за 2016-2017 рр.

Показники	2016	2017	Відхилення 2017 р. від 2016 р.	
			абс., (+;-)	%
Середній капітал, млн. грн.	186042	192845	6803	103,7
Середні сумарні активи, млн. грн.	1577312	1972103	394791	125,0
Валові доходи, млн. грн.	392698	476870	84172	121,4
Маржа прибутку, %	0,69	2,29	1,6	331,9
Доходність активів, %	24,90	24,18	-0,72	97,1
Мультиплікатор капіталу, разів	8,48	10,23	1,75	120,6
Прибутковість капіталу, %	1,45	5,66	4,21	390,3
Прибутковість активів, %	0,17	0,55	0,38	323,5

Джерело: розраховано авторами на основі даних [2]

За даними табл. 2 можна зробити висновки, що маржа прибутку, яка розраховується як відношення прибутку до валових доходів, збільшилася з 0,69 % до 2,29 %. Доходність активів, яка розраховується як відношення валових доходів до сумарних активів, зменшилась на 0,72 %. Мультиплікатор капіталу, який розраховується як відношення сумарних активів до капіталу, збільшився до 10,23 разів, тобто на 1,75 рази. Прибутковість капіталу, яка визначається як відношення прибутку до капіталу, збільшилася з 1,45 % до 5,66 %. Прибутковість активів, яка визначається як відношення прибутку до активів, збільшилася з 0,17 % до 0,55 %. Таким чином, показники прибутковості хоча і зросли у динаміці, все ж потребують покращення.

Отже, аналіз звітності ПАТ «ПУМБ» в контексті теперішньої ситуації на банківському ринку дозволив виокремити такі проблеми: проблеми з відтоком депозитів; низька диверсифікація активів; високий рівень валютизації активів; проблеми з ліквідністю; нестабільність ресурсної бази; погіршення ефективності діяльності банку; високі непроцентні витрати [3, с. 19].

Для вирішення наявних проблем банківській установі доцільно вжити таких заходів: удосконалення управління ризиками за позичками в іноземній валюті (пом'якшувальні програми для позичальників); збір проблемної заборгованості: оптимізація процесу для прискорення розгляду справ та підвищення пріоритетів; дотримання бюджету витрат, як складова ключових показників діяльності для менеджерів різних рівнів; збільшення диверсифікації активів, шляхом переорієнтації від кредитування фізичних і юридичних осіб, до кредитування банків і надання факторингових послуг; оптимізація процесів та організаційної структури; забезпечення достатньої капіталізації.

Таким чином, ПАТ «ПУМБ» потрібно акцентувати увагу на підвищенні рентабельності роботи в цілому і на прибутковості окремих операцій зокрема, ефективності управління готівкою, тобто необхідно планувати притоки і відтоки готівки і розробити графіки платежів.

Список літератури

1. Бюлетень Національного банку України // Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
2. Офіційний сайт ПАТ «ПУМБ» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pumb.ua/ua>.
3. Вольська С. П. Фінансова стійкість банку та механізми її забезпечення: автореф. дис. канд. екон. наук / С. П. Вольська. – Київ: нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2015. – 19 с.
4. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 338

Пасс І. Д.
студентка,
Університет митної справи та фінансів,
Пономарьова О. Б.
старший викладач кафедри фінансів суб'єктів
господарювання та страхування,
Університет митної справи та фінансів

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

В даний час все більше число фінансових інститутів використовують можливості мережі Інтернет, де надають свої послуги. В умовах швидкого зростання страхового ринку і появи нових видів страхування і ця галузь переходить на новий етап.

Сутність Інтернет-страхування полягає в наданні страхових послуг безпосередньо на сайті страховика, при цьому є можливість отримати онлайн-консультацію фахівців. Отримавши всю необхідну інформацію, страхувальник має можливість укласти договір і оплатити страховий поліс на сайті компанії, не виходячи з дому.

Існують дві системи Інтернет-страхування – офлайн та онлайн страхування, що зображено на рис. 1.

Рис. 1. Системи Інтернет-страхування

Джерело: [2]

Система онлайн здійснює майже повний цикл продажів через віртуальну мережу Інтернет. В цьому випадку страховик та страхувальник, або їх представники можуть особисто не зустрічатися. Та майже в усіх компаніях страховий поліс – документ в паперовій формі, страхувальник все ж отримує поштою або кур'єром.

Страхування за допомогою мережі Інтернет по повній програмі здійснюють лише певні страхові компанії. Та придбати можливо тільки «стандартні» продукти: медичне страхування при виїзді за кордон, цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів та інші – тобто ті, ціна яких залежить від мінімального числа факторів.

Значна частина угод, яка здійснюється через Інтернет, а тим більше згідно системі онлайн, становить страхування фізичних осіб, а саме: здоров'я, автотранспортного засобу, цивільної відповідальності, майна, медичних витрат під час подорожей.

Інтернет-страхування є дуже зручним, проте в нашій країні даний вид послуг має неповноцінний характер, так як Цивільний кодекс у ст. 979 «Договір страхування» надає визначення договору страхування як письмової угоди між страхувальником та страховиком, згідно з якою страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату страхувальнику або іншій особі, визначеній у договорі страхування страхувальником, на користь якої укладено договір страхування, а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені строки та виконувати інші умови договору страхування [1, с. 157 – 160].

Страхова компанія Progressive, що має власний мобільний додаток, який був створений для того щоб підтримувати зворотній зв'язок з клієнтами є прикладом взаємодії страховика

та страхувальників з використанням пристроїв та мобільних додатків, що призначені для збору телематичної інформації. Впродовж 2015 року ця організація задекларувала більше 2,5 мільярдів доларів премій, зібраних від клієнтів, які брали участь у різних програмах страхування, заснованого на поведінкових аспектах користування.

В Україні розвиток Інтернет-страхування в Україні знаходиться на початковій стадії. Це зумовлено невеликою кількістю страховиків, які надають послуги через Інтернет. При цьому міжнародний досвід показує, що використання послуг Інтернет-страхування є дуже зручним та надійним способом. [3, с. 45 – 52].

Отже, провадження Інтернет-страхування має певні переваги та недоліки. До недоліків можна віднести: необхідність клієнту працювати самостійно з сайтом страховика, відсутність фахівців з високою кваліфікацією, відсутність нормального конкурентного середовища та соціально-економічної відповідальності перед суспільством, недостатнє забезпечення віртуальних платіжних систем в Україні, відсутність на сайтах страхових компаній певних видів страхових послуг.

До основних переваг належить: доступність та універсальність способів здійснення оплати (готівковий, безготівковий розрахунки, електронні гроші), мінімізація «людського» чинника: відсутність у більшості випадків необхідності особистої зустрічі і спілкування страховика зі страхувальником, автоматизація розрахунку страхової суми і тарифів за допомогою страхового мультиплікатора, оперативність оформлення та підписання документів.

На жаль, на сьогодні Інтернет-страхування в Україні знаходиться на початковій стадії становлення. Для стимулювання розвитку даної галузі необхідно: покращити систему організації захисту веб-сайтів, тим самим завоювавши довіру серед клієнтів, повідомляти клієнтам про можливість отримання повного комплекту послуг не виходячи з власного дому чи офісу, вдосконалити нормативно-правову базу.

Список літератури

1. Михайловська І. М. Основні підходи до визначення сутності, структури та принципів Інтернет-страхування / І. М. Михайловська // Вісник Хмельницького національного університету – № 3, Т. 3. – 2015. – С. 157 – 160.
2. Пономарьова О. Б. Особливості розвитку страхування в умовах поширення Інтернету / О. Б. Пономарьова, О. М. Зінченко // Молодий вчений. – 2016. – № 5. – С. 138 – 140.
3. Приказюк Н. В. Роль Інтернету в реалізації страхових послуг / Н. В. Приказюк, Т. П. Моташко // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2014. – № 156. – С. 45 – 52.

УДК 335.07.12

Прилуцький А. М.

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,

Вінницький національний аграрний університет,

Тимченко О. В.

магістр,

Вінницький національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні економічні умови господарювання вимагають від керівництва нових підходів щодо управління підприємством, в тому числі аналізу показників діяльності як невід'ємної частини цього процесу.

Проблема аналізу фінансового стану підприємства та його оцінки є актуальною і сьогодні, оскільки з одного боку, він є результатом діяльності підприємства, тобто його досягнення, а з другого боку – визначає передумови розвитку підприємства [1, с. 38].

Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, що визначає реальну та потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечувати фінансування поточної діяльності, певний рівень саморозвитку підприємства, та погашення зобов'язань перед суб'єктами господарювання. Він визначає конкурентоспроможність підприємства, його

потенціал у діловій співпраці, оцінює, в якій мірі гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів з фінансових і інших відносин.

Відтак необхідно систематично, детально і в динаміці аналізувати фінанси підприємства, оскільки від поліпшення фінансового стану підприємства залежить його економічна перспектива [2, с. 171].

Залежно від мети та завдань аналізу в кожному конкретному випадку вибирають оптимальний саме для цього випадку комплекс показників та напрямків аналізу фінансового стану підприємства.

Слід підкреслити, що всі показники фінансового стану підприємства перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості.

Тому оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна лише на підставі використання певного комплексу показників з урахуванням впливу різних факторів на відповідні показники [4, с. 157].

Наведемо коротку характеристику основних показників, які використовуються в процесі оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства.

Стійкий фінансовий стан підприємства формується у процесі всієї виробничо-господарської діяльності.

Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально і всебічно характеризують господарське положення підприємства.

Основні показники фінансового стану (табл. 1).

Таблиця 1

**Основні показники, що використовуються для аналізу
фінансово-господарської діяльності підприємства**

Показник	Формула для розрахунку	Оптимальне значення
1	2	3
Коефіцієнт рентабельності активів	$K_{pa} = \Pi_p / (Bb_0 + Bb_1) / 2$, де Π_p – чистий прибуток; Bb_0 – валюта балансу на початок періоду; Bb_1 – валюта балансу на кінець періоду	> 0 Збільшення
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$K_{rvk} = \Pi_p / (Bk_0 + Bk_1) / 2$, де Π_p – чистий прибуток; Bk_0 – сума власного капіталу на початок періоду; Bk_1 – сума власного капіталу на кінець періоду	> 0 Збільшення (~0,13 – 0,24)
Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	$K_{rsk} = \Phi_0 / (Bb_0 + Bb_1) / 2$, де Φ_0 – фінансовий результат від операційної діяльності до оподаткування; Bb_0 – валюта балансу на початок періоду; Bb_1 – валюта балансу на кінець періоду	> 0 Збільшення (~0,12 – 0,18)
Коефіцієнт рентабельності діяльності	$K_{рд} = \Pi_p / ЧД$, де Π_p – чистий прибуток; ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт послуг)	> 0 Збільшення
Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_{зоз} = З / O_3$, де З – сума зносу; O_3 – первісна вартість основних засобів	Зменшення
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$K_{ооз} = HO_3 / O_3$, де HO_3 – сума основних засобів, що надійшли у плановому періоді; O_3 – основні засоби за первісною вартістю на початок періоду	Збільшення
Коефіцієнт оборотності активів	$K_{oo} = ЧД / (Bb_0 + Bb_1) / 2$, де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); Bb_0 – валюта балансу на початок періоду; Bb_1 – валюта балансу на кінець періоду	Збільшення
Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства	$K_{фс} = B_k / (D_3 + K_3)$, де B_k – власний капітал; D_3 – довгострокові зобов'язання; K_3 – короткострокові зобов'язання	Збільшення
Коефіцієнт покриття	$K_{п} = Ob_3 / ПЗ$, де Ob_3 – оборотні засоби, ПЗ – поточні зобов'язання	> 1 Збільшення
Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{зл} = Ob_3 / (D_3 + ПЗ) / 2$, де Ob_3 – оборотні засоби; D_3 – довгострокові зобов'язання; ПЗ – поточні зобов'язання	Збільшення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{азл} = \Gamma_k / ПЗ$, де Γ_k – грошові кошти; ПЗ – поточні зобов'язання	~0,2 – 0,35

Продовж. табл. 1

1	2	3
Коефіцієнт заборгованості	$K_3 = Z_k / V_k$ де Z_k – залучений капітал; V_k – власний капітал	0,5 – 0,7
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$K_{kzk} = \text{Пр} / (Z_a + \text{ДЗ} + \text{ПЗ} + \text{Д}_m) / \text{Вб}$, де Z_a – забезпечення наступних витрат і платежів; ДЗ – довгострокові зобов'язання; ПЗ – поточні зобов'язання; Д – доходи майбутніх періодів; Вб – валюта балансу	< 1 Зменшення
Прибутковість інвестицій	$PI_c = (\text{Пр} / \text{ІС}) \times 100$ Пр – чистий прибуток; ІС – сума інвестицій	~ 11,5 %

Джерело: [3, с. 147]

З-поміж багатьох різних заходів, які сприяють підвищенню платоспроможності й підтриманню ефективної господарської діяльності виділяють, зокрема, такі:

- зміна складу керівників підприємства та стилю управління;
- інвентаризація активів підприємства;
- оптимізація дебіторської заборгованості, зниження витрат підприємства;
- продаж незавершеного будівництва;
- обґрунтування необхідної чисельності персоналу;
- продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишків товарів;
- реструктуризація боргів перетворенням короткострокової заборгованості в довгострокові позики або іпотеки;
- запровадження прогресивної технології, механізації та автоматизації виробництва;
- удосконалення організації праці;
- проведення капітального ремонту, модернізації основних фондів, заміни застарілого устаткування.

Якщо підприємство отримує прибуток і є при цьому неплатоспроможним, треба проаналізувати використання прибутку.

Велику допомогу у виявленні резервів поліпшення платоспроможності підприємства може надати маркетинговий аналіз по вивченню попиту і пропозиції, ринків збуту і формування на цій основі оптимального асортименту і структури виробництва і реалізації продукції підприємства.

Список літератури

1. Давиденко Н. М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства / Н. М. Давиденко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 36 – 40.
2. Іващенко В. І. Економічний аналіз господарської діяльності / В. І. Іващенко, М. А. Болух. – К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2001. – 204 с.
3. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / І. В. Зятковський. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Кондор, 2003. – 364 с.
4. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник / Г. В. Савицька. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 662 с.

УДК 336

Ревега А. А.

магістр кафедри обліку та менеджменту,
Криворізький факультет Запорізького національного університету

Науковий керівник:

Нікульникова Т. Г.

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики,
Криворізький факультет Запорізького національного університету

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальним для українських підприємств сьогодні є питання фінансово-економічного стану підприємства. Зростання самостійності підприємств, їх економічної та правової відповідальності обумовлено ринковими відносинами.

Дана стаття має на меті розкриття суті й аналізу фінансово-економічного стану підприємства в сучасних умовах.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства [1, с. 167]. Таким чином виникає необхідність і практична вагомість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Фінансово-економічний стан підприємства – це реальна та потенційна спроможність підприємства забезпечити належний рівень фінансування господарської діяльності, що характеризується сукупністю показників наявності, розміщення і використання ресурсів підприємства та джерела їх фінансування. Аналіз фінансово-економічного стану – зорієнтований на оцінювання фінансового стану, фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Він дає змогу виявити напрямки й обмеження фінансового розвитку підприємства. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства передбачає певну послідовність виконання аналітичної роботи [2, с. 303].

Аналізуючи фінансово-економічну діяльність підприємства можна виділити наступні етапи (рис. 1).

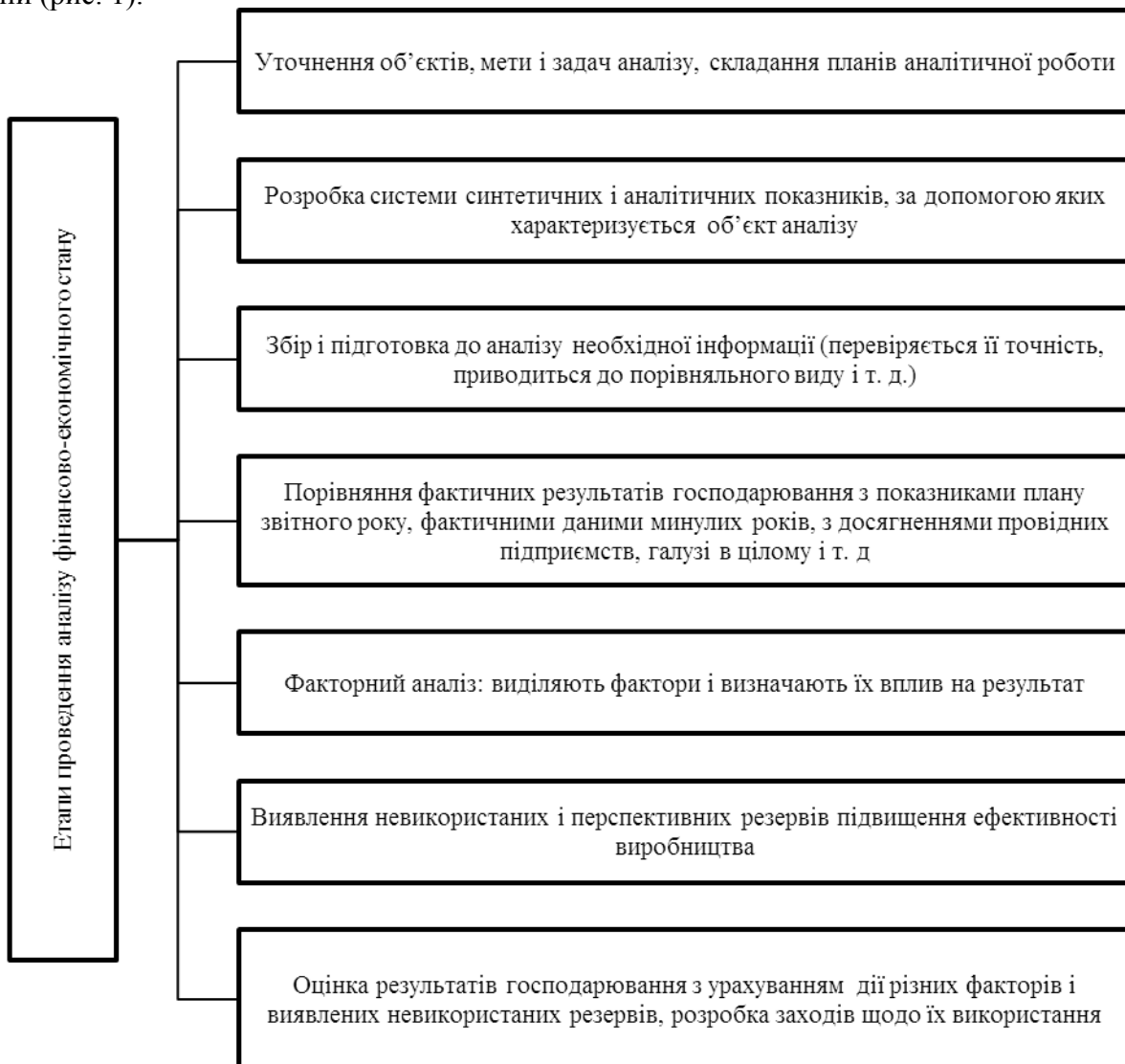

Рис. 1. Основні етапи проведення аналізу фінансово-економічного стану

Користуючись даним переліком етапів аналізу фінансово-економічного стану, кожен власник має змогу своєчасно виявляти тенденції розвитку підприємства, потенційні можливості збільшення прибутку, що сприятиме якості інформаційної бази.

На нашу думку, актуальна й об'єктивна оцінка фінансово-економічного стану підприємства є обов'язковою частиною в розробці планів і прогнозів фінансового укріплення та оздоровлення підприємств.

Зміст фінансово-економічного аналізу підприємства визначаємо напрямками його здійснення, а саме:

1) аналіз фінансових результатів діяльності – аналіз рівня, структури й динаміки прибутку, оцінювання факторів, що його визначають;

2) аналіз потоку грошових коштів;

3) аналіз фінансового стану – загальна оцінка, аналіз фінансової стійкості, аналіз ліквідності балансу, аналіз ділової активності та платоспроможності, аналіз оборотності запасів, дебіторської й кредиторської заборгованості;

4) аналіз ефективності діяльності – динаміка показників прибутку, рентабельності й ділової активності;

5) аналіз ефективності інвестиційних проектів [3; 4].

Підприємство повинно забезпечувати такий стан фінансових ресурсів, за якого воно б було спроможне стабільно функціонувати. Зіставлення доходів і витрат, одержання, максимального прибутку за мінімальних затрат є визначальними умовами для формування позитивного фінансово-економічного стану підприємства.

Метою оцінки фінансово-економічного стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва, зміцнення комерційного розрахунку як основи та ефективної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед контрагентами, бюджетом, банками.

В процесі аналізу фінансово-економічного стану підприємства використовують наступні методи дослідження: аналіз абсолютних показників, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, аналіз коефіцієнтів.

Завдання аналізу фінансово-економічного стану підприємства можуть бути різними в залежності від поставленої мети. Мета досягається на основі дослідження в динаміці абсолютних і відносних показників і виділення таких основних підрозділів аналізу фінансово-економічного стану: аналіз балансу, аналіз майна і джерел його утворення, аналіз ліквідності та платоспроможності, аналіз фінансової стійкості та стабільності, аналіз ділової активності, аналіз фінансових результатів і прибутковості діяльності.

Важливо за результатами проведеного аналізу фінансово-економічного стану підприємства прийняти заходи щодо усунення виявлених недоліків чи покращення показників фінансово-економічного стану. Висновки та пропозиції за результатами аналізу повинні послужити основою для розробки заходів щодо покращення маркетингової діяльності, що в свою чергу підвищить економічну ефективність діяльності підприємства.

Таким чином, можна стверджувати, що оцінку фінансово-економічного стану можна здійснити об'єктивно не через один показник, а через систему показників, що детально і всебічно характеризують господарське становище підприємства.

Список літератури

1. Турило А. М. Визначення відмінностей у сутності й оцінці категорій «Економічний стан підприємства» і «Фінансовий стан підприємства» / А. М. Турило, А. В. Агапова // Актуальні проблеми економіки. – 2010 - № 7. – С. 164 – 168.

2. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вузів / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 303 с.

3. Організаційний розвиток підприємства: фінансово-економічний аналіз стану підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/article/28/1907.html>.

4. Хораєцький Б. Завдання фінансово-економічного аналізу / Б. Хораєцький [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://beta.horayetsky.lviv.ua/index.php?page=articles&op=readArticle=uk-Zavdann8-finansovo-ekonomi4nogo-analizu>.

УДК 368.01

Селецька Т. О.

студентка групи ФК-42,

Національний університет «Львівська політехніка»

СТАН БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Питання бюджетної децентралізації в Україні протягом останніх років перебувають в епіцентрі уваги економічної науки, тому що саме вона дозволяє підвищити результативність застосування бюджетних коштів; поліпшити якість надання суспільних послуг; допомагає зважати на специфіку регіонів при реалізації функції держави; сприяє активізації інвестиційної привабливості місцевих громадян тощо.

На мою думку, бюджетна децентралізація – це процес передачі повноважень управління доходами та видатками з метою збільшення ефективності реалізації даних повноважень та ретельніше управління бюджетними коштами громад.

Слід зазначити, що прийняті Верховною Радою у грудні 2014 року зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України є найбільшим за останні роки кроком у напрямку бюджетної децентралізації. Якщо раніше від 50 % до 90 % бюджетів різних рівнів в Україні були дотаційними, то після проведених реформ, кількість дотаційних бюджетів скоротиться вдвічі [1].

Децентралізація бюджетних фінансових ресурсів передбачає:

– зміну трансфертної політики, яка не зможе будуватись на радянському принципі «від кожного по можливостях – кожному з потреби»;

– надання органами місцевого самоврядування більших повноважень в напрямку розробки та реалізації різноманітних програм соціально-економічного розвитку [2, с. 22];

– зміну системи оподаткування, при якій змінюються питомі надходження на користь місцевих бюджетів.

За даними КМУ власні доходи місцевих бюджетів від 2014 по 2017 рік зросли на понад 100 млрд. гривень. Темпи зростання місцевих податків та зборів у ОТГ становлять 29,4 % (за 11 місяців 2017 р.), що більше від середнього по Україні на 24,9 %. Зокрема, плата за землю зросла на 20 %, надходження податку на нерухоме майно – на понад 70 %. Видатки бюджету розвитку в розрахунку на одну особу у порівнянні з минулим роком збільшилися у 1,5 раза [3].

Таким чином, в процесі бюджетної децентралізації важливим є забезпечення чіткого розмежування повноважень, відповідальностей органів влади різних рівнів і збільшення обсягу власних доходів бюджетів територіальних громад. На мою думку, фінансова децентралізація має позитивний вплив на забезпечення громадян фінансовими ресурсами. А об'єднання територіальних громад є об'єктивно позитивним процесом для забезпечення їх сталого розвитку.

Список літератури

1. Бюджетна децентралізація в Україні: результати реформи та пріоритети розвитку / Н. В. Корень // Стратегічні пріоритети. – 2017. – № 2. – С. 81 – 88. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2017_2_10.

2. Дроздовська О. С. Теоретичні засади фінансової децентралізації / О. С. Дроздовська // Фінанси України. – 2008. – № 8. – С. 19 – 25.

3. Реформа децентралізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-decentralizaciyi>.

УДК 336.1

Sydorchuk A.

Phd in Economics, Associate Professor,
Ternopil National Economic University

AN EFFICIENCY OF USING LOCAL BUDGETS IN UKRAINE

The formed concepts indicate that there is no single approach to assessing the effectiveness of the use of financial resources of local communities. The problem of determining such efficiency is to develop a unified approach to estimation local goods and services provided by local communities and to estimation their resources for these activities.

Developers and researchers of the program-target method (PTM) in planning and implementation of local budgets proposed to evaluate the efficiency of using local budget funds through the effective indicators [1; 2]. The process of calculating these indicators serves as one of the components of the use of the PTM in the budget process at the local level. In addition, Art. 20 of the Budget Code of Ukraine provided for an approach by which «... Такі показники мають підтверджуватися офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку... [...Such indicators should be confirmed by official state statistical, financial and other reporting, data of accounting, statistical and internal accounting...]» (Normative concept). Thus, an estimation of the efficiency of using budget funds through the prism of effective indicators is carried out by the accounting services of the respective territorial bodies of the Ministry of Finance of Ukraine.

In the vast majority of studies, Ukrainian scientists adhere to Normative concept, deepening and expanding the scope of its use in the budget system of the country.

Thus, Markovich proceeding from the provisions of Art. 20 of the Budget Code of Ukraine states that «...за наявності у своєму розпорядженні значних фінансових ресурсів, перед місцевими органами влади постає важливе завдання – максимально ефективно їх використання, за умови забезпечення при цьому прямого взаємозв'язку між розподілом коштів і фактичними результатами їх використання відповідно до визначених пріоритетів розвитку громади... [...in the presence of considerable financial resources, an important task for the local authorities is to maximize their effective use, provided that there is a direct relationship between the distribution of funds and the actual results of their use in accordance with the defined local community development priorities...]» [3]. Thus, the author of the concept considers the effectiveness of using budget funds mainly in the context of their relevance to the priorities of the development of the local community. This task, in her opinion, is achieved by applying the PMT in the budget process.

A similar conclusion is that «...визначення пріоритетів при розподілі бюджетних ресурсів, виявленям джерел фінансування витрат та контроль за цільовим та ефективним використанням коштів можливо при застосуванні програмно-цільового методу формування бюджету, застосування якого... [...determining priorities in allocating budget resources, identifying sources of cost financing, and monitoring the targeted and effective use of funds is possible with the application of the program-target method of budget formation, the application of which...] підвищило його ефективність, так як процес формування бюджету починається з зосередження уваги на результатах, які необхідно досягти в державному секторі та на ресурсах потрібних для досягнення цих результатів... [...increased its efficiency, as the budgeting process begins with focusing on the results that need to be achieved in the public sector and on the resources needed to achieve these results...]» the authors of the manual «Бюджетний менеджмент» [«Budget Management»] formulate [4, p. 161]. That is, according to the mentioned authors, the tools of the PMT used in Ukraine ensure the efficiency of using budget funds. It is the concept of efficiency that is identified with the results to be achieved and the resources that should be spent on it.

Thus, the very concept of «efficiency» of the adherents of the PMT does not involve comparing spent resources of local governments to provide them with public goods but involves the existence of a mechanism for determining the optimal amount of resources to provide such benefits (achievement of the set tasks).

Beyond the normative concept, Malyniak and Goryn proposed to conduct an assessment of local budget expenditures for assessing their legality (first way) and efficiency (second way) (Malyniak-Goryn concept). In order to assess the effectiveness of local budget expenditures, an approach has been identified «... логіка визначення ефективності видатків бюджету передбачає оцінювання користі від послуг самими споживачами, тобто громадянами... [...the logic of determining the effectiveness of budget expenditures involves estimating the benefits of services by consumers themselves, that is, citizens...] громадськість є важливим суб'єктом контролю за ефективністю бюджетних видатків [the public is an important subject of control over the efficiency of budget expenditures]...». According to the authors, the effectiveness of budget expenditures is estimated by their compliance with four criteria:

- observance of democratic procedures for planning and implementation of the local budget;
- evaluation of compliance of budget expenditures with public priorities;
- analysis of the implementation of budget programs and achievement of the planned goals;
- study of the cost of local goods and services [5, p. 29 – 30].

In accordance with the above-mentioned approach, a subject that not only must but also is obliged to «evaluate» the effectiveness of the use of budget resources serving the population of the territorial community.

Thus, the Normative Concept, as well as the Malyniak-Goryn concept, differs in their views on the concept of efficiency, because they consider the interests of different parties in budgetary relations – the state and the public respectively. In addition, the Malyniak-Goryn Concept expands its view on the efficiency of using budget funds through the prism of observance of democratic procedures in the budget process. That is, the Normative Concept is differs from the approach by which the public (Malyniak, Goryn) assesses the efficiency of using budget funds that such assessment can be carried out independently by public authorities without discussing it with local communities. The assessment itself is proposed to be carried out only on the basis of the accounting and reporting activities of local authorities.

Literature

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Наказ Міністерства фінансів України 17.05.2011 № 608 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм» / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ibser.org.ua/legislation/zakonodavstvo-z-pmc/ocinka-byudzhethnyh-program>.
3. Маркович Г. Все про програмно-цільовий метод у бюджетному процесі: важливо для об'єднаних громад / Г. Маркович [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/3906>.
4. Бюджетний менеджмент Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погріщук. – Тернопіль: Крок, 2015. – 522 с.
5. Малиняк Б. #аналізуємобюджет: доступно про головне: посібник [Богдан Малиняк, Володимир Горин, Віталій Письменний]: за ред. Б. Малиняка. – Тернопіль: ZAZAPRINT. 2017. – 76 с.

УДК 336.7

Сметанкіна Н. С.
студентка 4-го курсу,
Університет митної справи та фінансів
Науковий керівник:
Заволока Л. О.
старший викладач кафедри фінансів
суб'єктів господарювання та страхування,
Університет митної справи та фінансів

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Сьогоднішній стан розвитку вітчизняного ринку цінних паперів, з одного боку, відтворює історичні тенденції розвитку, з другого – залежить від напрямків розвитку міжнародних фондових ринків. У свою чергу, зміни на світових ринках цінних

паперів відбуваються надзвичайно швидко та потребують певної уваги з боку регулюючих структур.

Що стосується ринку цінних паперів в Україні, то від початку їх створення стоїть питання про ефективність використання і їх функціонування. Наразі є декілька проблем, які слід вирішити:

- невеликий обсяг і неліквідність;
- високий ступінь ризиків;
- закритий доступ до інформації;
- недосконалість нормативно-правової бази.

Слід відзначити, що з початку функціонування та до цього часу ринок цінних паперів в Україні розвивається нерівномірно та фрагментарно, але все ж таки має великий потенціал. В умовах глобалізації саме ринок цінних паперів, як інтегруючий, може стати тим елементом економіки який сприятиме притоку не тільки заощаджень населення, гарантуючи їм високу дохідність, але й притоку іноземних інвестицій та підвищення конкурентоспроможності наших підприємств. [1]

Про підвищення ролі ринку цінних паперів в економіці країни свідчить той факт, що починаючи з 2007 року обсяги торгівлі цінними паперами перевищують обсяги у таких сферах як виробництво сільськогосподарської продукції та промисловість. Вітчизняний ринок виглядає дуже привабливим для інвесторів з точки зору своєї доходності: за останні десять років фондовий індекс ПФТС зріс у 14,6 рази та продовжує зростати. Однак і падіння цін теж є найбільш масштабними. [2]

Низький рівень ліквідності ринку цінних паперів України обумовлений недостатньою інфраструктурою учасників ринку, яка останній часом не розвивається. Будь-яка паніка на ринку в силу внутрішніх умов, або зовнішніх, як це було останнім часом, зупиняє торги, тому що покупці не хочуть ризикувати, та виводять гроші. За оцінками аналітиків казати про фундаментальне відновлення українського ринку цінних паперів зарано, в тому числі через дію зовнішніх національних та світових чинників.

Протягом 2010 – 2015 рр. істотних реформаторських кроків щодо вдосконалення економіки та фондового ринку України зроблено не було. Зате за цей час помітно збільшився державний борг та знизилась інвестиційна привабливість економіки. З 2014 р. почалася повномасштабна політична криза. У 2014 – 2015 рр. трикратна девальвація гривні, неконтрольована інфляція, порушення господарських зв'язків та призупинення вітчизняних підприємств і банківської системи, які не можуть функціонувати за облікової ставки НБУ 27 – 30 %, призвели до істотного зростання безробіття й державного боргу. У першому півріччі 2015 р. падіння ВВП України становило 16,3 %, а експорт товарів скоротився на 35,9 %, або 8,6 млрд дол. США, порівняно з аналогічним періодом 2014 р. Заходи з порятунку українських виробників не дали очікуваного результату: торгівля з країнами ЄС у першому півріччі 2015 р. зменшилася на 25 %. Окрім того, станом на 31 травня 2015 р. державний і гарантований державою борг становив 1,424 трлн грн, або 67,66 млрд дол., тобто в 1,8 рази більше від показника на 1 січня 2010 р. [2]

На сьогоднішній день, Україні потрібно зосередитися на поліпшенні макроекономічної ситуації, стабілізації бізнес-середовища та фінансового сектору, реформуванні державних органів влади, деолігархізації й децентралізації. Стратегічно важливим кроком для повноцінної перебудови вітчизняного ринку цінних паперів є зміна стандартів і пріоритетів у роботі Кабінету Міністрів України (соціально-економічний блок). [4]

У світлі євроінтеграційних перспектив, національний ринок цінних паперів має потуги до активізації. При асоціації України з ЄС є шанс в достатній мірі використовувати можливості залучення фінансового капіталу при тому інфраструктурному та інформаційному забезпеченні, яке існує в українському інституціональному середовищі сьогодні.

Тому подальші наукові обґрунтування тенденцій і перспектив розвитку ринку цінних паперів в Україні слід здійснювати в світлі потенціалу мобілізації ресурсів в умовах формування спільного фінансового ринку в європейському просторі.

Список літератури

1. Бровкова А. Л. Еволюція фінансово-правового регулювання ринку цінних паперів в Україні / А. Л. Бровкова // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 1. – С. 30 – 36.
2. Внутрішня торгівля: Економічна статистика: Статистична інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Кутузова М. М. Особливості становлення і розвитку ринку цінних паперів в Україні : історична ретроспектива / М. М. Кутузова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. – 2014. – Випуск 8. Частина 5. – С. 165 – 168.
4. Програма розвитку фондового ринку: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/fund/development/plan>.

УДК 336.717.06

Смиренська А. Г.

здобувач освітнього ступеня «магістр»,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

**КРЕДИТНІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ПІДПРИЄМСТВ І БАНКІВ:
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ**

Найбільш поширеною формою залучення коштів є банківський кредит, який спроможний вирішити проблему неплатежів і нестачі оборотних коштів у підприємств, підготувати ресурси для підйому виробництва тощо.

Банківський кредит це головне джерело забезпечення грошовими ресурсами поточної господарської діяльності підприємств. Незважаючи на те, що кризові явища в економічній системі підірвали фінансову стійкість більшості підприємств, внаслідок чого різко скоротилась кількість надійних позичальників, кредитні операції залишаються головним видом активних операцій комерційних банків, в який вкладається переважна більшість залучених банками ресурсів. В ринковій економіці кредит необхідний як механізм переливання капіталу з одних галузей в інші та згладжування норми прибутку.

Процес кредитування займає важливе місце у діяльності банківської системи. Розвиток банківського кредитування в сучасних умовах є необхідною умовою стабільного функціонування всієї банківської системи та забезпечення економічного зростання. Українські банки опинилися в умовах жорсткої конкуренції як з боку іноземних, так і вітчизняних банків. Швидка зміна умов функціонування, гостра потреба в нарощуванні капіталу за рахунок власних доходів, відкритість зовнішньому середовищу спонукають банки до постійного розширення сфери і вдосконалення механізмів кредитування.

Через функціонування кредитної системи відбувається реалізація складних і багатоманітних кредитних відносин. Кредитна система являє собою необхідну умову ефективного функціонування кредиту як сукупності кредитних відносин та спеціальних кредитних інститутів. Кредитна система є невід'ємним елементом процесу розширеного відтворення [1].

Термін «кредит» походить від латинського слова *creditum* що означає «позика» (від слова *credo* – «вірю, довіряю»). У сучасних умовах кредит у найзагальнішому сенсі визначають як надання грошей, товарів чи послуг у борг з наступним поверненням позички та сплатою певного відсотка за користування нею [2].

У широкому розумінні кредитна система – це сукупність відносин, що складаються в процесі акумуляції тимчасово вільних коштів держави, господарюючих суб'єктів і населення, та їхнього використання на умовах терміновості, повернення і платності [3]. Однак у практиці кредитну систему визначають більш вузько, пов'язуючи її з системою кредитно-фінансових установ.

Сутність кредиту проявляється через специфічні властиві тільки кредиту функції. Функції кредиту – це прояв його сутності, вираження його громадського призначення.

Функції кредиту належать до кредитних відносин в цілому, а не до окремих взаєминам позичальника і кредитора.

Прийнято виділяти такі функції кредиту: розподільна, заміщаюча (заміщає гроші в обігу), стимулююча, контрольна.

Кредитування – це акт передачі кредитором певної суми капіталу в тимчасове користування позичальнику на умовах повернення та оплати. Кредитування – це кредитний процес що включає сукупність механізмів кредитних відносин[4, с. 12].

Розглядаючи соціально-економічну природу кредиту як економічної категорії в контексті формаційного підходу більшість дослідників об'єктивною основою її виникнення та розвитку вважають існування товарного виробництва та товарно-грошових відносин.

Кредит – позичковий капітал банку у грошовій формі, що передається в тимчасове користування на умовах забезпеченості, повернення, строковості, платності, та цільового характеру використання. це форма руху позичкового капіталу[5, с. 78-80].

Кредит в сучасному світі є важливим елементом господарської системи, а кредитний механізм виступає інтегральним елементом механізму господарського. Роль кредиту перейшла на якісно новий рівень. Грошове господарство перетворюється на кредитне, кредит опосередковує усі сфери економіки.

Важливе значення для забезпечення кредиту мають передбачені законодавством або договором види його забезпечення: порука, гарантія, неустойка (штраф, пеня), застава. Види забезпечення кредиту (способи забезпечення виконання кредитних зобов'язань) – це спеціальні засоби, що не мають загального значення і призначаються за домовленістю сторін або за вказівкою закону. Самостійне існування способів забезпечення виконання зобов'язань неможливе. Якщо недійсне саме кредитне зобов'язання, то недійсним є і спосіб його забезпечення.

Страховання – це ефективна система щодо зменшення впливу кредитних ризиків, що передбачає такі варіанти: самострахування, яке активно впроваджувалось через формування та використання резервів по кредитних операціях та страхування, за яким страхувальник шляхом сплати премії забезпечує собі або третій особі, в разі настання події, обумовленої договором, суму виплати страховиком, який утримує певний обсяг відповідальності[4].

Лімітування як метод зниження кредитного ризику широко застосовується у практиці як на рівні окремого комерційного банку, так і на рівні банківської системи в цілому. Він полягає у встановленні максимально допустимих розмірів наданих позичок, що дозволяє обмежити ризик.

На сьогоднішній час в банківському кредитуванні існують певні проблеми, і їх вирішення потребує деякого часу. Значний вплив на вирішення ситуації, яка склалася може заподіяти НБУ проведенням валютних своп-операцій, які потрібні для вирішення проблеми нестачі гривневих ресурсів. Також не менш важливим є перш за все довіра населення і впевненість в економічній стабільності країни. Для запобігання появи проблемної заборгованості банкам потрібно переглянути свою кредитну політику, шляхом введення більш жорстких вимог для надання кредиту, це може бути перевірка кредитної історії та доходів позичальника. Стосовно вже існуючої проблемної заборгованості, вирішенням такої проблеми може бути продаж проблемних кредитів колекторським агентствам. Приведені шляхи вирішення проблеми збільшення простроченої заборгованості можуть використовувати банки в портфелях, яких існує високий рівень проблемних кредитів.

Список літератури

1. Круш П. В. Гроші та кредит : [навч. посіб.] / П. В. Круш, В. Б. Алексєєв. – К. : ЦУЛ, 2010. – 216 с.
2. Економічна теорія: Політекономія: [підручник, 6-те вид] / За ред. В. Д. Базилевича – К.: Знання-Прес, 2009. – 719 с.
3. Щетинін А. І. Гроші та кредит: [підручник, 4-е вид.] / А. І. Щетинін – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 440 с.
4. Ладичин І. В. Банківське кредитування: [навч. посіб.] / І. В. Ладичин; за ред. д.е.н., проф. С. К. Реверчука. – К.: Атіка, 2008. – 583 с.
5. Денисенко М. П. Гроші та кредит у банківській справі / М. П. Денисенко. – К.: Алерта, 2004. – 478 с.

УДК : 368 [336.641/1]

Супрун Н. В.

к. е. н., доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку, ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ЯКІСТЬ АКТИВІВ СТРАХОВИКІВ ЯК ЗАПОРУКА ЇХ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

За свою коротку історію Україна пройшла через ряд соціально-кризових станів, які мали надзвичайно руйнівну силу для її економіки. Зараз триває соціально-економічна криза викликана зовнішніми факторами і яка за наслідками є найтяжчою. Кризові прояви характерні для усіх сфер економіки і видів економічної діяльності. Не стало винятком і страхування. З початку 2014 року страховий ринок за показниками номінованими в доларах США опустився до рівня 2005 року. Ситуація стала виправлятися в 2017 році, коли вперше з початку останньої кризи почала зростати фізична кількість укладених договорів страхування [1].

Об'єктивно криза на ринку обумовила зменшення кількості страхових компаній. На початок 2014 року в Україні було зареєстровано 407 страхових компаній. Станом на 30.06.2018 року їх залишилося 291. В останні роки темпи зменшення уповільнилися, хоча процес триває і триватиме далі (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні, 2016 – 2018 рр.

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2016	Станом на 31.12.2017	Станом на 30.06.2017	Станом на 30.06.2018
Загальна кількість	310	294	300	291
Компанії, що здійснюють страхування інше, ніж страхування життя	271	261	264	260
Компанії, що здійснюють страхування життя	39	33	36	31

Джерело: сформовано автором за даними [1]

Можна лише вітати зменшення кількості страховиків, адже з ринку пішли неплатоспроможні компанії, компанії, які займалися схемним страхуванням. За останні чотири роки серед відомих гравців ринку Україну залишила лише транснаціональна компанія Aegon, яка продала свої активи національній страховій групі ТАС. Також слід зазначити, що попри зменшення кількості страхових компаній їх сумарний інвестиційний потенціал зростає з 2015 року, а в 2017 році можна констатувати неінфляційне зростання.

Одним з нагальних питань залишається забезпечення платоспроможності страхових компаній. Вимоги до забезпечення платоспроможності, передбачені Законом України «Про страхування», є достатньо умовними, їх дуже легко виконати шляхом нескладних маніпуляцій з фінансовою звітністю. Багато дослідників справедливо визначали, що найголовнішим фактором забезпечення платоспроможності страхових компаній виступає якість їх активів [2, с. 206; 3, с. 152]. Під час кризи 2008 – 2009 років і сьогоденної кризи страховики отримали найбільші збитки не від зменшення надходження страхових премій, а від знецінення своїх активів. При цьому лідерство в знеціненні активів займали вкладення коштів в акції і депозити банків, які збанкрутіли.

На початку кризи 2008 року більшість коштів страхових резервів були вкладені в акції вітчизняних підприємств, які виявилися абсолютно неліквідними, а їх вартість під час кризи знецінилася до 70 %. Одночасно був встановлений мораторій на повернення коштів з банківських депозитів. В таких умовах багато компаній не мали можливості розраховуватися з клієнтами. На початок кризи активи українських страховиків за ступенем ліквідності були абсолютно неякісними.

Проблема полягає в тому, що до початку нової кризи 2014 року органами нагляду за страховою діяльністю фактично не було здійснено ніяких заходів з виправлення ситуації. Багато компаній продовжували утримувати на балансах неліквідні акції. При цьому їх

вартість часто була завищеною з метою виконання вимог щодо розміру фактичного запасу платоспроможності страховика.

Реакція на події 2008 – 2009 років, 2014 – 2015 років була дещо запізнюю. Нацкомфінпослуг в 2018 році ввела в дію Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика [4]. Цей документ фактично унеможливило інвестування коштів страхових резервів в неліквідні цінні папери. Проблеми щодо формування якісного портфелю фінансових активів страховика мають і суто інституційний характер, що можна проілюструвати за допомогою діаграми (рис. 1).

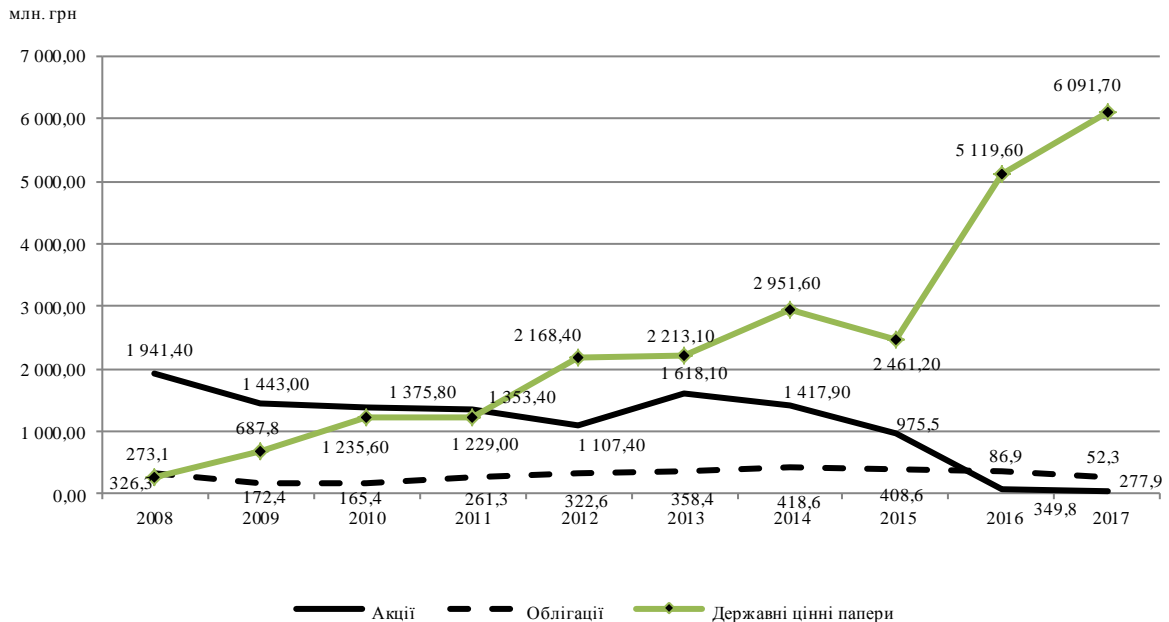

Рис. 1. Динаміка розміщення коштів страхових резервів в цінних паперах, 2013 – 2017 рр.
Джерело: сформовано автором за даними [5, с. 6]

За роки незалежності фондовий ринок України так і не запрацював належним чином. Пропозиція ліквідних акцій і корпоративних облігацій є надзвичайно низькою, що обумовлює незначні вкладення до цих інструментів коштів страхових резервів. Натомість спостерігається чітка тенденція до збільшення вкладення страховиками коштів до державних цінних паперів. Це є правильним, адже попри усі складнощі в теорії держава не може стати банкрутом, оскільки має право емісії грошей. Підсумовуючи можна визначити:

– проблема низької якості активів страховиків хоча і запізно, але стала об'єктом уваги органів нагляду за страховою діяльністю. Зараз сформована законодавчо-нормативна база для формування якісних інвестиційних портфелів. Формування правового середовища для забезпечення платоспроможності страхових компаній має продовжуватися, і наступним етапом має стати прийняття нового Закону України «Про страхування». Процес позбавлення страховиків від неякісних активів розпочався в 2017 році, триває зараз і має бути завершений до 2020 року;

– страховики обмежені в можливостях інвестування через низький рівень розвитку фондового ринку України;

– на сучасному етапі найкращий інвестиційний портфель страхових компаній має бути сформований за рахунок коштів на поточних рахунках, прав вимог до перестраховиків, вкладення коштів до депозитів державних банків і банків з іноземним капіталом, вкладення коштів до державних цінних паперів.

Список літератури

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>.

2. Страховий менеджмент: підручник / [С. С. Осадець, О. В. Мурашко, В. М. Фурман та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с.
3. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. / О. О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
4. Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика. Розпорядження Нацкомфінпослуг України №850 від 07.06.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18>.
5. Залетов А. (член Нацкомфінпослуг України) 50 оттенков страхового бизнеса / А. Залетов // Insurance TOP. – 2018. – № 1 (61). – С. 4 – 6.

УДК 336.113.1

Суханова А. В.
к. е. н., доцент кафедри фінансів ім. Л. Л. Тарангул,
Національний університет державної фіскальної служби України,
Каширіна Л. Ю.
студентка групи ФБП 15-6,
Національний університет державної фіскальної служби України

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах кризи, що розгорнулася під впливом політичних і економічних викликів в Україні, на тлі нестабільного податкового законодавства зростає кількість підприємств, які мають незадовільний фінансовий стан, а саме відчують проблему із платоспроможністю, що найчастіше приводить до банкрутства вітчизняних підприємств. Тому проблема вчасного виявлення кризових явищ та запобігання фінансової неспроможності стоїть особливо гостро.

Проблема банкрутства підприємств в Україні на сучасному етапі розвитку економіки є досить актуальною. В період кризи механізм банкрутства є своєрідним критерієм відбору більш ефективних підприємств. Основною ознакою банкрутства є неспроможність підприємства забезпечити виконання вимог кредиторів протягом трьох місяців від дня настання строків платежів.

На даний час розроблено багато програм для визначення ризику банкрутства підприємства, але деякі питання все ще залишаються відкритими. Все ще багато підприємств не приділяють достатньої уваги оцінці та прогнозуванню фінансового стану. Як наслідок, процедури банкрутства вводяться на пізній стадії, коли фінансова криза досягла свого розвитку і фінансове оздоровлення вже неможливо. Таким чином, проблема запобігання банкрутств і розробка комплексної методики оцінки та прогнозування ризику банкрутства є дуже актуальними як для економічної науки, так і для практики [1].

Як відомо, банкрутство підприємства не завжди означає припинення діяльності і ліквідацію суб'єкта господарювання. Можливим є ситуація, коли втрата платоспроможності є тимчасовим явищем і може бути подолана засобами запобігання банкрутству [2].

Для оцінки ефективності таких процедур розглянемо динаміку розгляду господарськими судами справ про банкрутство за 2013 – 2017 рр.

Таблиця 1

Аналіз кількості справ про відновлення платоспроможності боржників або визначення їх банкрутом

Період, рік	Кількість справ, закінчених провадженням	Темпи приросту, %	Загальна кількість справ, у яких винесено постанови про визнання банкрутом у звітному періоді	Темпи приросту, %
2013	5697	–	3359	–
2014	3324	–71,4	2095	–60,3
2015	2406	–38,1	1799	–16,4
2016	2101	–14,5	1385	–29,9
2017	1691	–19,5	1242	–11,5

Джерело: [3]

Проведений аналіз цих даних дозволив зробити наступні висновки:

– простежується тенденція зменшення кількості справ про відновлення платоспроможності боржників або визначення їх банкрутом. На кінець 2017 року кількість справ, закінчених провадженням, скоротилася до 1691, що менше, ніж у 2016 році, на 19,5 %, а якщо порівняти 2017 рік з 2013, то кількість справ була меншою більше ніж у три рази. Загальна кількість справ, у яких винесено постанови про визнання банкрутом, у звітному періоді на кінець 2017 року становила 1242, що на 11,5 % менше, ніж на кінець 2016 року, а у порівнянні з 2011 роком кількість таких справ менша у 2,7 разів;

– процес банкрутства є сильно розтягнутим у часі. Він може протікати один чи два роки, в результаті чого зменшується ефективність процесу банкрутства [4].

За даними дослідження Всесвітнього банку, ефективність процедури відновлення платоспроможності й банкрутства в Україні є низькою. Крім того, умови ведення бізнесу в Україні є вкрай несприятливими і не дозволяють оперативного відновити платоспроможність боржника. За даними Світового банку і Міжнародної фінансової корпорації позиція України у рейтингу «Ведення бізнесу» за індикатором «Банкрутство» є низькою порівняно з іншими країнами світу. За показником «Банкрутство» Україна у 2015 р. посіла 142 місце серед 185 країн світу, бізнес-клімат яких досліджувався; у 2016 р. – 141 місце; у 2017 – 150 місце [2].

Банкрутство вітчизняних підприємств дуже впливає на соціально-економічне становище держави, оскільки зменшується кількість робочих місць, зростає безробіття, зменшуються податкові надходження до бюджетів всіх рівнів, зростає соціальна напруга у суспільстві. Тому необхідно чітко визначати причини банкрутства підприємства і вчасно попереджати його виникнення.

З метою запобігання кризовому стану підприємств треба сформувати відповідну й адекватну реальним соціально-економічним процесам систему управління банкрутством підприємств, яка породжує здатність підприємства до функціонування в умовах підвищеного ризику.

Комплексна оцінка попередження банкрутства передбачає застосування методик прогнозування і визначення ймовірності банкрутства підприємств та своєчасне інформування керівництва про потенційні загрози.

Комплекс заходів з подолання банкрутства передбачає активізацію всіх можливих способів та заходів недопущення ліквідації підприємства, мобілізацію всіх наявних сил та ресурсів шляхом упровадження послідовних взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного, соціального характеру, спрямованих на виведення суб'єкта господарювання із кризи і відновлення або досягнення ним прибутковості та конкурентоспроможності [4].

Отже, для недопущення кризового стану підприємств варто сформувати ефективну систему попередження, прогнозування та подолання банкрутства підприємства. До найважливіших першочергових заходів, спрямованих на поліпшення ліквідності активів підприємства, можна віднести: реалізацію частини основних фондів, що не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва; оптимізацію структури розміщення оборотного капіталу; стягнення дебіторської заборгованості; рефінансування дебіторської заборгованості. Таким чином перелік цих і інших превентивних заходів зможуть захистити підприємство від банкрутства і поліпшити умови його подальшого розвитку.

Список літератури

1. Ліснічук О. А. Розробка моделей діагностики банкрутства українських підприємств за допомогою дискримінантного аналізу / О. А. Ліснічук // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 10. – С. 251 – 254. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_10_57.
2. Абрамова А. С. Основні причини банкрутства підприємств України та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності / А. С. Абрамова, О. В. Духніч // Молодий вчений. – 2017. – № 11. – С. 1092 – 1095.
3. Звіт судів першої інстанції про розгляд господарських справ Форма №1-МС за 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/sudova_statystyka.
4. Сукрушева Г. О. Причини та наслідки банкрутства вітчизняних підприємств у сучасних умовах / Г. О. Сукрушева, В. М. Папуцин // Економіка та суспільство. – 2017. – № 9. – С. 682 – 686.

Авраменко К. О.

студент-магістр юридичного факультету,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

Науковий керівник:
Венедіктова І. В.

д. ю. н., професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВО НА ЕВТАНАЗІЮ» З ПОЗИЦІЇ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ

Розглядаючи евтаназію саме як право особи (з подальшою можливістю його реалізувати), сучасні правові доктрини умовно слід виділити в такі групи:

1) правові доктрини, які зазначають, що право на евтаназію нерозривно пов'язано з реалізацією права на життя та є похідним від нього (А. Малиновський, В. Харчук, М. Малєйна, А. Кузнецова тощо). Право на життя за своєю сутністю і передбачає реалізацію права людини на смерть, оскільки саме право на евтаназію слід розглядати як складова права на життя. Без даного твердження право на життя являє собою обов'язок;

2) правові доктрини, які остаточно заперечують право на евтаназію (І. Сенюта, С. Стеценко, Н. Козлова тощо). Прибічники заборони права на евтаназію стверджують, що узаконення евтаназії може призвести до зловживань, крім того, науково-дослідницька діяльність може суттєво знизити оберти щодо свого розвитку та розробки нових напрямків лікування тяжких хвороб;

3) правові доктрини, які обґрунтовують можливість вільного вибору людини в питаннях реалізації евтаназії як її особистого права (В. Глушков, І. Сіуля-Нова, С. Булеца). Провідним аргументом цієї правовою доктриною є визнання так званої автономності особистості, а також права наділити людину можливістю самостійно вирішувати питання, що стосуються її психічного та емоційного стану. Особа, яка перебуває в статусі «пацієнт», повинна володіти вичерпною інформацією про наявні захворювання, рівень та можливості вилікування, про подальші наслідки тощо. І на основі даної інформації вже пацієнт наділяється правом на самовизначення щодо медичного втручання на основі його моральних принципів, цінностей, поглядів [3].

Представником першої групи вчених, а саме, А. Кузнецовою зазначено, що особа, яка наділена самостійністю, на свій розсуд розпоряджається своїм життям (тобто самостійно реалізує право на життя), і, як наслідок, владна приймати рішення про припинення свого життя (без впливу на дане рішення сторонніх осіб, будь-яких видів тиску на дане рішення тощо) [5].

В свою чергу, А. Малиновський наголошує: у випадку відмови людині у самостійній реалізації права на евтаназію, і держава, і суспільству таким чином суворо обмежують свободу індивіда та являють собою негативний сторонній вплив. [6, с. 54]. Такий погляд є близьким і В. Харчуку, який стверджує, що право на свободу є прямою та абсолютною можливістю людини належати собі як у часі, так і просторі – самостійно розпоряджатися своєю свободою та зазначати способи задоволення власних інтересів [7, с. 12].

В контексті міркування про право померти гідно, необхідно також зазначити – існує позиція серед цивілістів, що право на смерть має включати і право на проведення лікування гуманними шляхами (методами), що спрямовані на полегшення можливих страждань, болів через наявні хвороби.. З огляду на це, право на евтаназію за своїм змістом є особистим правом людини, а тому ані держава, ані суспільство не повинна жодним чином впливати на волю людини, та в жодному разі – позбавляти або обмежувати особу в його реалізувати. Навпаки, дане право не заради всіх, а заради тієї меншості, що потребує його реалізації .

Наступна група цивілістів, озброївшись низкою аргументів, не визнають право на евтаназію за наявності таких підстав:

– евтаназія суперечить медичним нормам моралі та етики, тому що лікар, давши згоду на евтаназію, порушує клятву Гіппократа, яка була направлена на захист життя та підтримку життєдіяльності людини;

– близькі особи, які знаходяться в нестабільному емоційному стані, у разі узаконення права на евтаназію отримають можливість зловживати своїм правом з метою майнового збагачення;

– хворий, який перебуває у стані емоційної напруги допускає бажання позбавити від страждань не тільки себе, а в першу чергу – своїх близьких.

– легалізація права на евтаназію може стати так званою «перепоною» у пошуках ефективних засобів діагностування, лікування тяжких захворювань, в науково-медичному просторі буде відсутня мотивувальна частина, а також така ситуація посприє неякісній медичній допомозі у тяжких захворюваннях;

– досить зваженим аргументом проти права на евтаназію залишається ризик зловживання медичним персоналом і знехтування своїми обов'язками, крім того – ризик лікарської помилки під час діагностики захворювань [1, с. 25 – 34].

Зокрема, Ковальов М. І. зазначає, що легалізація права на евтаназію в жодному разі не потрібна, оскільки необхідним є лише покращення кваліфікованої медичної допомоги, тобто слід напрацьовувати професійну складову медиків, облаштування необхідним медичним обладнанням клініки і лікарні. Саме такі зміни дозволять знизити випадки реалізацію людиною права на смерть.

Крім того, бажання людини реалізувати право на смерть дуже рідко буває добровільним, оскільки пацієнт, який перебуває в постійних больових комах і відчуває страх, не завжди свідомо здатен керувати своїми діями. А це означає, що вже на законодавчому рівні необхідно створити механізм, що може зменшити статистику необдуманих рішень хворих. Законодавче закріплення права на евтаназію дає медикам на власний розсуд вирішувати питання життя і смерті хворого, тобто реалізовувати «вирок легкої смерті».

Представник третьої групи вчених, які вважають, що людина має певну автономію щодо реалізації права на евтаназію, зокрема, С. Булеца, проаналізувавши питання правового регулювання евтаназії, яке пов'язане з реалізацією права людини на життя, пропонує внести в науковий простір поняття: «внутрішнє вольове рішення людини» та «зовнішнє вольове рішення інших людей» – для вирішення спірних питань права на евтаназію. Саме вони можуть застосовуватись при реалізації права на активну і пасивну евтаназію.

Зокрема, для закріплення пасивної евтаназії на законодавчому рівні, С.Булеца пропонує сукупність наступних чинників:

1) держава з достатнім рівнем життя для людини (як один із провідних принципів) та розвинене суспільство В цьому разі, відмова в реалізації права на евтаназію слід трактувати як застосування до хворого нелюдського або насильницького та жорстокого ставлення, що принижує честь, гідність людини, що має тяжке захворювання;

2) питання реалізації права на смерть повинно вирішуватись виключно хворим, а не членами його сім'ї, лікарями, суспільством чи державою загалом, оскільки дане рішення повинно бути без психологічного впливу;

3) професійний рівень медичних працівників;

4) наявність довірчих стосунків між лікарем та хворим, відсутність будь-яких майнових корисливих мотивів тощо;

5) на високому рівні працюючих механізм, провідним завданням якого буде прийняття рішень стосовно реалізації права на евтаназію з чітким дотриманням усіх вимог даної процедури [2, с. 15 – 16];

На думку В.Ворони, реалізація права людини на пасивну евтаназію, наприклад, у формі відмови хворим від продовження лікування задля підтримки життя, має нерозривний зв'язок із на життя, яке увібрало в себе і право на смерть. В цьому і полягає сутність права – ніхто не може бути примушений користуватися певним благом, тільки як за власною волею. Очевидно, право – це те, чим людина може користуватися, але має можливість і відмовитись, в іншому випадку мова йтиме не про право, а про обов'язок [4, с. 199 – 205].

Отже, право на евтаназію немає єдиного визначення серед науковців и залишається одним з найбільш суперечливих аспектів права на життя, тому в міжнародно-правовому контексті відсутні єдині принципи реалізації права на евтаназію як самостійного інституту, оскільки залежать і від інших суспільних регуляторів – моралі, релігії, звичаїв.

Список літератури

1. Анікіна Г. В. Перспективи легалізації евтаназії в Україні / Г. В. Анікіна // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 25 – 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09agvevu.pdf>.
2. Булеца С. Б. Право фізичної особи на життя та здоров'я як об'єкт цивільно-правової регламентації: порівняльно-правовий аналіз регулювання в Україні, Угорській, Словацькій та Чеській республіках : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; Сімейне право; Міжнародне приватне право» / Булеца Сібілла Богданівна ; Одеська нац. юрид. академія. – О., 2005.
3. Віткова В. Право на медичну допомогу та право на смерть (евтаназію) / В. Віткова // Юридичний вісник. – 2014. – № 6. – С. 356 – 361.
4. Ворона В. А. Право на евтаназію як складова права людини на життя / В. А. Ворона // Право України. – 2010. – № 5. – С. 199 – 205.
5. Куц В., Тринева Я. Рецензія на монографію Капинус О. С. «Эвтаназия как социально-правовое явление. – М., 2006.» / В. М. Куц, Я. О. Тринева // Уголовное право. - № 5. – 2007. – С. 133 – 137.
6. Михайлова И. А. Распоряжение жизнью по действующему законодательству / И. А. Михайлова // Российский судья. – 2005. – № 7.
7. Журнал «Химия и смерть» / События недели: итоги и факты. – 2015. – № 20. – С. 12.

УДК 342.7

Гаврилюк А. С.

студентка,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

**ПРАВО ОСОБИ НА ОСВІТУ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
РОЗВИТКУ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

Відповідно до Конституції України, кожен має право на освіту [1, с. 18]. Це право захищається не тільки Конституцією та спеціальними законами, а й міжнародним законодавством. Наприклад: Загальна декларація прав людини, Конвенція про права дитини, Конвенція про права осіб з інвалідністю та ін.

Освітній навчальний заклад, це господарська організація, яка діє за статутом. Його ціллю є освітній процес, за допомогою якого здійснюється виховання та навчання особи.

В Україні існують приватні, державні та комунальні заклади. Фактично діяльність оправдовується. Але у нас в країні є велика проблема, з якої державні заклади, кошти для яких, виділено державним бюджетом, починають вимагати додаткових коштів для навчального процесу. Такі заклади фактично стають змішаними(державно-приватні), в яких за все потрібно платити кошти. Але такої форми не існує, тому це грубе порушення законодавства.

Ні для кого не секрет, що корупції за час нового Президента України не стало менше.

Проблема корупції існує на всіх рівнях освіти. Наприклад в закладах дошкільної освіти в садочках неймовірно черги. Ця проблема підштовхує громадян на корупцію. Щоб отримати місце поза чергою достатньо заплатити гроші директору дитячого садка.

В закладах середньої освіти, відповідно до законодавства, всі витрати на підручники, техніку, та інші необхідні матеріали покриває держава. На практиці ми бачимо сумну картину: на підручники гроші здають батьки, а техніка низької якості, яка швидко псується. У висновку ми повернулися туди, звідки прийшли.

В закладах вищої освіти заплатити за екзамен, або курсову роботу нічого не варто. Також існує проблема академічної не доброчесності.

В зв'язку з недосконалою системою освіти, з 2017 року відбувається освітня реформа, яка передбачає оновлення законодавства, втілення нових законів на практиці, підвищення кваліфікації вчителів, зміна адміністрування шкіл, збільшення кількості класів в школі, та зменшення кількості років у вищих навчальних закладах, та ін.

Реформа законодавства передбачає достатньо багато дій щодо зміни системи навчання, але нажаль, ми все одно стикаємося з недосконалістю. Все одно реформа не може охопити всі проблеми нашої системи освіти.

Наприклад, кількість дітей в класах. Хіба вчитель чи викладач зможе якісно надати інформацію такій кількості учнів?

В наданні якоїсь інформації важливо індивідуально пояснити матеріал учню. Тільки таким чином він на сто відсотків може засвоїти надану інформацію.

Таким чином, варто звернути увагу на те, як збільшити кількість класів та вчителів, забезпечити їм достатню заробітну плату, а в замість вчитель має забезпечити індивідуальний підхід до кожного учня, виділяти йому потрібну кількість часу.

Що змінилося після того, як реформа почала набирати швидкість? В першу чергу потрібно направити всі сили на боротьбу проти корупції, а вже потім всі закони наберуть оборотів та все стане на свої місця.

Щодо проблем писаних законів: законодавство не містить поняття «доступність здобуття освіти».

Варто внести дане поняття в законодавство, для усунення проблем неправильного розуміння закону.

Не дивлячись на недосконале законодавство, варто бути добросовісними та використовувати освіту за призначенням: збільшувати культуру, етику та розум. Завдяки цьому, Україна може стати на рівні з іншими розвиненими країнами, але для цього потрібні зусилля.

Список літератури

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 вересня 2018 р.: офіц. текст. – К.: Паливода А. В., 2018. – 64 с.

УДК 346.1

Гамалій І. О.

студентка 2 курсу магістратури,
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету

Науковий керівник:

Маланчук Т. В.

к. ю. н., доцент кафедри міжнародного,
європейського права і цивільно-правових дисциплін,
Сумський державний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВЕКСЕЛЬНОЇ ФОРМИ РОЗРАХУНКІВ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Зовнішньоекономічна діяльність являє собою важливий чинник для розвитку економічних показників усіх країн. Експорт та імпорт товарів приносить значні прибутки в дохід держави. Зовнішньоекономічна діяльність регламентована нормами міжнародного та національного права, звичаями; здійснюється за допомогою різної валюти тому потрібно чітко знати валютні курси та валютні обмеження деяких країн для укладення зовнішньоекономічних угод. Міжнародні розрахунки являють собою потік коштів між суб'єктами, що здійснюють певну діяльність. На форми міжнародних розрахунків впливають умови платежу, вид товарів та послуг, та вид суб'єкту. Факторами, що впливають на міжнародні розрахунки є політична та економічна ситуація у світі, зовнішньоторгівельні угоди, валютне законодавство, темпи інфляції в різних країнах, конвертованість валют. Міжнародні розрахунки складаються з наступних елементів: суб'єкти – платник та одержувач коштів; об'єкти – грошові зобов'язання. Необхідність міжнародних розрахунків зумовлена активною міжнародною економічною співпрацею. Однією з форм міжнародних розрахунків є вексель.

Відповідно до Уніфікованого закону для здійснення міжнародних розрахунків застосовується два види векселя: простий та переказний вексель. Простий вексель містить у собі зобов'язання боржника сплатити певну суму кредиторомі. Переказний вексель є наказом боржника сплатити певну суму третій особі. Передача прав за векселем здійснюється за рахунок індосаменту – передавального напису [4].

Галушка Н. та Стецюк Н. наголошують на важливості використання векселів в міжнародній практиці, адже вони замінюють банківське короткострокове кредитування комерційним, прискорюють розрахунки між суб'єктами, знижують рівень неплатежів та сприяють погашенню дебіторсько-кредиторської заборгованості, що є важливим аспектом для країн, особливо для тих, які перебувають у кризовий період [3].

Контрагенти здійснюють укладання угод відповідно до норм міжнародного та національного права. При використанні норм міжнародних документів потрібно звертати увагу на застереження які зазначені в нормативно-правових актах національного законодавства, так як деякі статті конвенцій не застосовуються для регулювання правових питань в конкретній країні.

В процесі укладання зовнішньоекономічних договорів виникають проблемні аспекти через різне тлумачення вексельного права, що ускладнює економічну співпрацю : значна кількість країн здійснюють правове регулювання вексельного обігу відповідно до норм міжнародних документів, хоча є країни, які врегульовують дане питання суто національним законодавством.

Ці проблемні аспекти склалися історично в процесі уніфікації міжнародного вексельного права і на підтвердження цього Азарова З. зазначає, що у світі існують 2 основні системи вексельного права: женевська, до якої входять держави, що уніфікували своє законодавство на основі Конвенції № 358 або прийняли закони, що за змістом їй відповідають, та англо-американська, до якої належать держави (зокрема Великобританія та США), законодавство яких базується на англійському «Bills of Exchange Act» 1882 р. Самостійну групу становлять країни, вексельне законодавство яких за своїм типом не належить до жодної з названих систем і складається з національних норм права [1].

Автор стверджує, що ізоляваність Англії від інших держав Європи обумовили істотні відмінності вексельного права, що і стало причиною утворення англо – американської системи законодавства. Тому створення декількох систем вексельного законодавства є безпосереднім наслідком особливостей історичного генезису вексельних правовідносин та процесу трансформації норм щодо вексельного обігу у вищезазначених державах [2].

Отже, якщо контрагенти з Німеччини та Англії будуть укласти угоду застосовуючи вексельну форму розрахунку, доцільно у зовнішньоекономічному договорі прописати правові положення які не зазначені в законодавствах обох країн, але дані положення могли б врегулювати правовий спір який виникає через різне тлумачення вексельного права країн женевської системи вексельного права та англо – американської системи вексельного права. У разі коли країни з різними системами вексельного права уклали угоду та в процесі виконання зобов'язання виникає правовий спір, один з можливих виходів з даної ситуації є звернення до міжнародного комерційного арбітражу.

Питання вексельних розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності є досить актуальним тому воно потребує подальших досліджень та прийняття міжнародних документів, які б усунули дану правову колізію.

Список літератури

1. Азарова З. Правове регулювання вексельних відносин / З. Азарова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/1232/Downloads/cln_2013_3_18.pdf.
2. Виговський О. І. Гаазька конвенція про переказні та прості векселі 1912 р. як етап уніфікації міжнародного вексельного права / О. І. Виговський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/1232/Downloads/Pvuk_2010_6\(1\)_4%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/1232/Downloads/Pvuk_2010_6(1)_4%20(3).pdf).
3. Галушка Н. Європейський досвід та вітчизняна практика обліку вексельних операцій / Н. Галушка, Н. Стецюк // Журнал європейської економіки. – 2015. – Т. 14, № 3. – С. 298 – 311.
4. Конвенція, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі (Додаток I - Уніфікований Закон; Додаток II) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_009#n389.

УДК 340.15

Дубіна Х. К.
магістр факультету права (цивільно-правова спеціалізація),
Національна академія внутрішніх справ

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДУМКИ СТОСОВНО ВЛАСНОСТІ

Досягнення високого рівня економічного і соціального розвитку є неможливим без добре налагодженої діяльності з боку держави у сфері захисту права власності. Діяльність держави у сфері охорони права власності апіорі повинна бути скерована на попередження,

припинення правопорушень щодо права власності та притягнення до відповідальності за проступки у цій сфері.

Формування думки щодо ставлення до власності на різних історичних етапах мало свої відмінності. Починаючи з Стародавніх часів власність стала категорією, яка визнавалась або ж оскаржувалась різними філософами, ставала важливим елементом ідеальної держави, визнавалась природним правом людини або ж визнавалась такою, що не повинна існувати у суспільстві. Власність є тим поняттям, тим інститутом права, ставлення та розуміння якого визначає демократичні засади суспільства, режим забезпечення реалізації прав, свобод та законних інтересів людини, можливостей певного індивіда у суспільстві. Тому дослідження даного питання є досить важливим та актуальним.

Метою даної роботи є дослідження правової природи власності, її розуміння на різних історичних етапах розвитку та формування правової думки, права власності.

Інтерес до проблеми існування власності, її природи та права власності проявляли такі античні філософи як Аристотель, Платон, Цицерон. Основний зміст їхніх поглядів зображено на рис. 1.

Зусиллями римських юристів було створено нову науку – юриспруденцію.

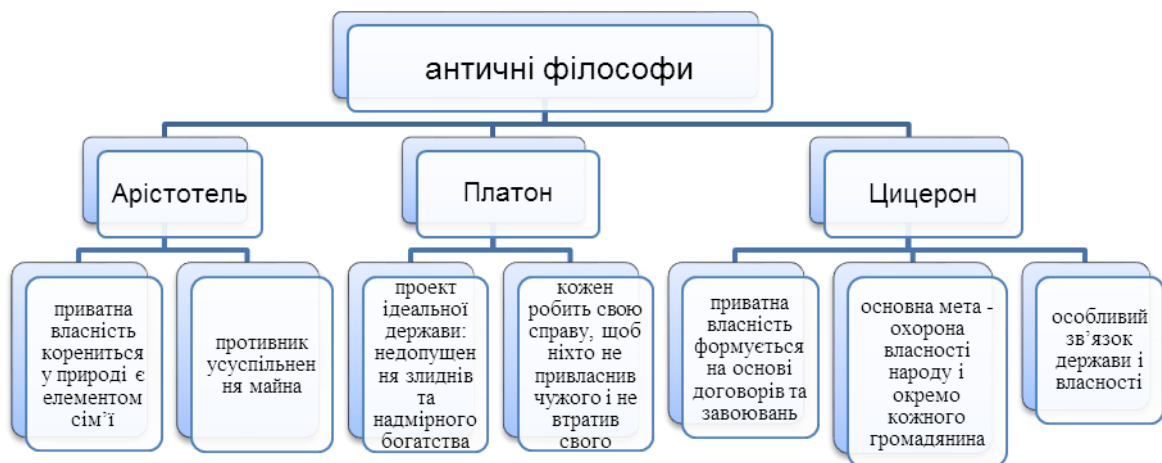

Рис. 1. Основні думки античних філософів

Джерело: власна розробка автора на основі джерел [1; 2; 5]

Особливе значення як для самого римського права, так і для подальшої історії права мало ґрунтовне розроблення ними юридичних питань майнових відносин із позицій захисту інтересів приватної власності. Ідея, що пов'язувала приватну власність з природним правом, сформувався в працях представників Нового часу. Ключову роль у цьому зіграли Ж. Боден, Т. Гобс, Дж. Локк. Досліджуючи власність як правову категорію, Джон Локк в працях «Два трактати про правління», «Про власність», «Досвід про людський розум» та інших стверджував, що від народження людина наділена трьома природними правами: правом на життя, правом на свободу, правом на власність. Локк виходив з постулату, згідно з яким справедливість не може існувати без визнання приватної власності. Саме праця, за Локком, відокремлює «моє», «твоє» від спільної власності; власність це: «Те, що людина витягнула з предметів, створених та наданих їй природою, вона поєднала зі своєю працею, з чимось таким, що їй невід'ємно належить і тим самим робить це своєю власністю». [4, с. 112]. На відміну від Дж. Локка, Т. Гобс прийшов до висновку, що приватна власність є результатом домовленості між людьми, творінням держави, що захищає її володарів від їх побратимів.

Більшість правознавців одностайні в тому, що у джерелах права Київської Русі не було й не могло бути загального терміна щодо визначення права власності, оскільки його зміст

залежав від того, хто був суб'єктом (носієм прав і обов'язків) і що належало до об'єктів (матеріальні блага) права власності. Розрізнялося «право власності» і «права володіння» на рухомі і нерухомі речі. Найраніше у праві утвердилася власність на рухоме майно. Так, у «Правді Ярослава» йшлося про право власності на коней, зброю, одяг, а згодом у «Правді Ярославовичів» вже з'явилася норма про право власності на землю (встановлено покарання за псування межі). У «Правді Ярославовичів» містилися вказівки стосовно княжої, боярської та церковної земельної власності. Окремі норми свідчили, що право на власність мали смерди (залежне сільське населення). Об'єктом правових відносин селян і ремісників були знаряддя виробництва і власне господарство, засноване на особистій праці.

Гегель у своїй праці «Філософія права» зауважив, що лише завдяки власності людина стає особистістю. За вченням Гегеля, громадянське суспільство включає у себе відносини, що складаються на ґрунті приватної власності, а також закони та установи, покликані гарантувати громадський порядок [6, с. 87]. Гегель підкреслював важливість договору у встановленні права власності. Договір передбачає, що ті, хто вступає у нього, визнають один одного особами і власниками. У договорі власність виявляє себе як повна і безспірна, оскільки договір – це форма власності. З критикою ідеалістичних поглядів Гегеля виступив К. Маркс, який здійснив, у свою чергу, матеріалістичний аналіз власності. На противагу Гегелю, він вважав приватну власність шкідливою для суспільства, вбачаючи в ній право для капіталіста привласнювати собі чужу неоплачувану працю та неможливість робітником привласнити свій власний продукт [3, с. 227].

Представники вітчизняної філософської думки зробили свій внесок у вивчення питання власності. Твори Г. Сковороди не містять прямого засудження права приватної власності, критичного осмислення приватновласницьких відносин. Філософ звернув свою увагу на викритті духу своєкористя, наживи, срібололюбства, здириства тощо. Він вважав, що ідеал людського суспільства повинен базуватися на засадах любові та спільній власності. Економічні і політичні погляди І. Франка, М. Грушевського віддзеркалюють складний процес засвоєння зразків світової економіко-політичної думки. І. Франко визнавав капітал ворожою силою, що протистоїть робітникам. Соціалістичні погляди М. Грушевського стали підґрунтям для прийняття Центральною радою соціальних програм щодо ліквідації власності на поміщицькі та інші нетрудові доходи, передачі земель народу без викупу.

Аналізуючи роль держави у сфері власності в радянський період, слід зазначити, що в Україні, як і в інших республіках колишнього СРСР, реальним суб'єктом привласнення була держава. З проголошенням незалежності України постала необхідність у проведенні кардинальних структурних змін у сфері охорони права власності.

Категорію власності розглядало чимало вчених, філософів права різних епох, визначаючи її як елемент побудови правової держави, громадянського суспільства. Саме тому правовій думці відомі різні варіанти побудови держави, які як схвалюють існування власності, так і прагнуть відмовитися від неї.

На сьогоднішній день функція держави з охорони права власності включає визнання права власності; гарантування права власності; визначення порядку набуття та реалізації права власності; підтримання режиму охорони права власності; застосування примусових заходів у цій сфері; визначення статусу учасників відносин охорони права власності.

Список літератури

1. «Афинская полития» Аристотеля – один из важнейших первоисточников для изучения истории Древней Греции классического периода / Перевод С. И. Радцига; Текст приведён по изданию: Аристотель. «Политика. Афинская полития». Серия: «Из классического наследия». – М.: Мысль, 1997, 350 с.
2. Платон. Государство. Сочинения. – М., 1971. – Т. 3, Ч. 1. – 423 с.
3. Шульженко Ф. П. Історія політичних і правових вчень: підручник / Ф. П. Шульженко. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 464 с.
4. История политических и правовых учений: учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юридическая литература, 1997. – 313 с.
5. Трофанчук Г. Л. Історія вчень про державу та право / Г. Л. Трофанчук. К.: Ун-т «Україна», 2004. – 210 с.
6. Гегель, Георг Вільгельм Фрідріх. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / Пер. з нім. Р. Осадчука та М. Кушніра. – К.: Юніверс, 2000. – 336 с.

УДК 342.7

Клочко Е. Д.
студентка I курсу магістратури,
Сумський державний університет
Науковий керівник:
Маланчук Т. В.
к. ю. н., доцент кафедри цивільно-
правових дисциплін та фінансового права,
Сумський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБІГУ ПОДАТКОВОГО ВЕКСЕЛЯ В УКРАЇНІ

Питання обігу податкового векселя в сучасних умовах є актуальним і привертає увагу багатьох економістів, юристів-практиків, а також теоретиків-науковців, оскільки система оподаткування і бухгалтерського обліку в сучасних умовах надто мобільна і вимагає швидкого реагування та адаптації, як в законодавчому виразі, так і на практиці механізму впровадження.

Податковий вексель в Україні був впроваджений ще до часів прийняття Податкового кодексу України, коли система оподаткування функціонувала керуючись у своїй діяльності близько 3000 нормативно-правовими актами, що завдало не лише незручностей, але й було недоступним широкому загалу, тобто суб'єктам господарювання та фізичним особам. Від 02.12.2010 року з прийняттям Податкового кодексу України було кодифіковано та систематизовано нормативно-правову базу з питань оподаткування, однак не всі питання були вирішені, а з розвитком соціально-економічних відносин серед бізнесових структур виникли ще й нові.

Поняття податкового векселя є похідним від загально визначеного поняття векселя закріпленого в ст. 14 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок в Україні» [1].

До прийняття Податкового кодексу та Митного кодексу від 2012 року питання функціонування податкового векселя регулювалося Законами України «Про податок на додану вартість» від 03.04.1997 р. – щодо використання податкового векселя при сплаті податку на додану вартість, Законом України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» від 15.09.1995 р., Законом України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. – при сплаті ввізного мита, та низкою підзаконних актів: постановами Кабінету Міністрів України, наказами та листами державної податкової служби, митної служби, Міністерства фінансів, що деталізували положення вищевказаних законів, а подекуди створювали нові норми, які регулювали питання функціонування податкового векселя.

Вперше поняття податкового векселя було закріплене у Законі України «Про податок на додану вартість», податковий вексель – це письмове безумовне грошове зобов'язання платника податку сплатити до бюджету відповідну суму коштів у порядку та терміни, визначені цим Законом, що підтверджується комерційними банками шляхом авалю, який видається платником на відтермінування сплати ПДВ, що справляється під час імпорту товарів на митну територію України.

Згідно останньої редакції Податкового кодексу, податковий вексель – простий вексель, авальований банком, що видається векселедавцем: до отримання з акцизного складу спирту етилового, до отримання з нафтопереробного підприємства нафтопродуктів або до ввезення нафтопродуктів на митну територію України і є забезпеченням виконання ним зобов'язання сплатити суму акцизного податку у строк, визначений статтями 225, 229 цього Кодексу (пп. 14.1.176). В цій же статті закріплено поняття векселедавця та векселедержателя (пп. 14.1.22) та передбачено порядок та умови отримання відшкодування за податковим векселем, зокрема в статті 229. Так, в даній статті передбачено умови отримання пального за нульовою ставкою акцизного податку та його ввезення на митну територію України без сплати такого податку виробником, що використовує пальне як сировину в хімічній та нафтохімічній промисловості [2].

Отже, першою особливістю податкового векселя в нинішніх умовах є те, що він може застосовуватися лише до розділу VI «Акцизний податок», згідно законодавчого визначення.

Проте, такий же податковий вексель використовується і при ввезенні на митну територію України устаткування, обладнання та комплектуючих, що не виробляються в Україні, а також до прийняття Митного кодексу від 13.03.2012 р. використовувався при ввезенні давальницької сировини та майна як внесок іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями. Хоча в цих випадках термінологічно він називався «простий вексель, авальований банком» та «простий вексель», відповідно, сутність та правовий зміст його були аналогічними з податковим векселем.

Що стосується механізму використання податкового векселя, то умови випуску, обігу та погашення податкових векселів передбачено новою постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 21, згідно якої визначено механізм випуску, обігу та погашення податкових векселів, авальованих банком, які видаються до отримання або ввезення на митну територію України нафтопродуктів та/або речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, для використання як сировини для виробництва в хімічній промисловості, які реалізуються із застосуванням нульової ставки акцизного податку або ввезення яких здійснюється без сплати акцизного податку [3]. В той час як продовжує діяти і постанова «Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, авальованих банком (податкових розписок), які видаються до отримання або ввезення на митну територію України легких та важких дистилатів, а також скрапленого газу та бутану, ізобутану для використання як сировини для виробництва етилену» від 27.12.2010 № 1215 [4].

Другою особливістю податкового векселя є те, що податковий вексель має бути обов'язково підтвердженим авалем (поручительством) комерційного банку, суть якого полягає в тому, що комерційний банк бере на себе зобов'язання оплати податковий вексель у випадку непогашення його платником податків у визначені терміни.

Третьою особливістю є те, що податковий вексель є не просто цінним папером, але й первинним бухгалтерським документом в розумінні податкового обліку та повинен зберігатися за правилами і в строки, що встановлені для первинних бухгалтерських документів відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік в Україні» та Податкового кодексу.

Четвертою особливістю обігу податкового векселя в сьогоденних умовах є особливий порядок погашення, який передбачає обов'язкове дотримання строків погашення, а відтепер цей строк не може перевищувати 90 календарних днів та друга умова – обов'язкове документальне підтвердження цільового використання пального або самостійна сплата акцизного податку, суму якого зазначено у векселі, виробником чи банком-авалістом, який є гарантом погашення виробником векселя у визначений строк. Тобто, для підтвердження цільового використання обсягу пального, отриманого за нульовою ставкою акцизного податку або ввезеного без сплати такого податку платник податків повинен пред'явити контролюючому органу довідку спеціального зразка.

П'ятою особливістю обігу є особлива форма відповідальності у разі недотримання умов випуску, обігу та використання податкового векселя, яку деякі науковці та практики відносять до одного зі способів забезпечення податкового зобов'язання [5, с. 10]. До того ж, обов'язок погашення податкового векселя не може передаватися іншим особам, податковий вексель не підлягає індосаменту, проценти або інші види плати за користування податковим векселем не нараховуються. Так, у разі нецільового використання товарів нафтопродукції, пального, платник податку зобов'язаний погасити податковий вексель у податковому періоді, на який припадає їх нецільове використання, при чому з накладенням штрафу за нецільове використання пального, отриманого за нульовою ставкою акцизного податку та ввезеного на митну територію України без сплати такого податку.

Отже, обіг податкових векселів в Україні на сьогодні має ґрунтовну законодавчу базу та чітко прописаний механізм випуску, обігу та використання таких векселів, однак поширення кількості використання податкових векселів, несе в собі ряд економічних ризиків, перш за все для держави (втрата надходжень у разі несумлінності платників) пов'язаних з їх погашенням. Тому, наразі головна задача у створенні належних умов обігу податкових векселів стоїть для фіскальних та митних органів, і полягає в тому щоб забезпечити належний нагляд та контроль за діями платників податків векселедавців та авальованими банками, та забезпечити оперативну взаємодію щодо

обміну інформацією між фіскальною та митною службами з контролю за своєчасним погашенням податкових векселів.

Список літератури

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 21 «Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, які видаються до отримання або ввезення на митну територію України нафтопродуктів та/або речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, для використання як сировини для виробництва в хімічній промисловості та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-vipus>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, авальованих банком (податкових розписок), які видаються до отримання або ввезення на митну територію України легких та важких дистилатів, а також скрапленого газу та бутану, ізобутану для використання як сировини для виробництва етилену» від 27.12.2010 № 1215 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1215-2010-%D0%BF>.
5. Кириченко В. В. Способи забезпечення виконання податкового обов'язку: автореф. дис. канд. юрид. наук / В. В. Кириченко; Національна академія державної податкової служби України. – Ірпінь, 2005. – 18 с.

УДК 347.1

Ковальова А. В.

студентка 6 курсу юридичного факультету,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В ДОВІРЧИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Інститут права довірчої власності є відносно новим для цивільного законодавства України, разом із тим, він існує в нашій правовій дійсності вже більше десяти років, проте й до сьогодні визначення цього поняття законодавчо не закріплено.

Закріплення інституту довірчої власності в українське законодавство є результатом тривалої наукової дискусії та пошуку юристами-практиками адекватних конструкцій з управління майном в чужому інтересі.

Одним з важливих питань реалізації довірчої власності є відповідальність за порушення зобов'язань. В Цивільному кодексі України закріплено вимоги щодо відповідальності.

Управитель, який не виявив при управлінні майном належної турботливості про інтереси установника управління або вигодонабувача, зобов'язаний відшкодувати установникові управління завдані збитки, а вигодонабувачеві – упущену вигоду [1].

Управитель не відповідає за завдані збитки лише, якщо доведе, що вони виникли внаслідок непереборної сили, винних дій установника управління або вигодонабувача [1].

Управитель несе субсидіарну відповідальність за боргами, що виникли у зв'язку із здійсненням ним управління, якщо вартості майна, переданого в управління, недостатньо для задоволення вимог кредиторів [1].

Реалізація довірчої власності можлива через іноземні компанії найчастіше з держав «загального права», в трастовому законодавстві передбачені більш безпосередні механізми контролю.

Цивільний кодекс України не закріплює в довірчого власника не має такого обов'язку як звітувати про свою діяльність установнику довірчої власності чи бенефіціару стосовно майна, яке було передано в довірчу власність.

В трасті бенефіціари добре захищені правовими нормами, встановленими обмеженнями по управлінню майном трасту. Якщо довірчі власники не дотримуються цих норм, бенефіціар має право звернутися до суду щоб примусити довірчого власника дотримуватися встановлених обмежень. Існує загальне правило, що бенефіціар вправі вимагати повернення від третіх осіб неправомірно відчуженого майна, яке було передано в траст [2, с. 12].

Також в випадку зловживання довірчим власником своїх прав бенефіціар має право вимагати від довірчого власника відшкодування збитків. Хоча для отримання компенсації бенефіціару потрібно доказати, що довірчий власник порушив свої обов'язки.

Судовий захист: засоби захисту, які суд може застосувати проти трастового керуючого у зв'язку з порушенням останнім умов трасту включають в себе:

- винесення рішення, стримуюче певну поведінку керуючого;
- відсторонення керуючого від посади призначення нового керуючого;
- рішення про відшкодування збитків або повернення прибутків

Позасудовий захист:

- зміна трастового керуючого в позасудовому порядку (протектор);
- обмеження, передбачені в договорі (листи про наміри). [3, с. 226 – 228].

Додатково в трастовим угоді може зазначатися протектор. Спочатку ця посада з'явилася в офшорах, але потім вона перекочувала в традиційні трастові юрисдикції.

Протектор має право обмежувати деякі дії довірчого власника і замінювати одного довірчого власника іншим [4, с. 58].

Протектор – особа, яка здійснює контроль за діяльністю трастового керуючого, має право замінити трастового керуючого.

Отже, дивлячись на все вище сказане, можна зробити висновок, що відповідальність за довірчими правовідносинами потребує доопрацювання та потрібно залучити досвід зарубіжних країн, закріпивши в законодавстві звітність вигодонабувача(бенефіціара) перед іншими сторонами, а також ввівши ще одного суб'єкта протектора, забезпечивши цим незалежний контроль за довірчим власником.

Список літератури

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Слюсаревський М. М. Цивільно-правова відповідальність за порушення договору довірчого управління майном / М. М. Слюсаревський // Підприємництво, господарство і право. – 1997. – № 12. – С. 11 – 12.
3. Майданик Р. А. Проблеми довірчих відносин в цивільному праві / Р. А. Майданик. – К.: Київський університет, 2002. – 502 с.
4. Беневоленская З. Э. Определение, классификация видов и квалифицирующие признаки доверительной собственности (траста) по праву Великобритании / З. Э. Беневоленская // Журнал российского права. – 2008. – № 9. – С. 56 – 59.

УДК 347.1

Ковальова О. О.

студентка 2 курсу,

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ У СФЕРІ ОПЛАТИ ПРАЦІ: ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ

Проблема нерівності оплати праці жінок і чоловіків є актуальною для більшості країн світу, у тому числі і для України. Однією з найважливіших складових забезпечення соціального прогресу в умовах перехідної демократії є впровадження розумної гендерної політики, яка має забезпечити та гарантувати рівні права, свободи і можливості для жінок і чоловіків. На сьогоднішні умови для самореалізації жінок та чоловіків у суспільстві є різними через соціально-економічну диференціацію населення проявом якої є гендерна нерівність. Збереження проявів гендерного дисбалансу в сучасних умовах призводить до падіння соціального статусу жінки. Це питання є актуальним і через те, що реалізація ідей гендерної рівності буде сприяти ефективному використанню людського потенціалу загалом, а отже і розширенню можливостей людського розвитку.

Сьогодні існує велика кількість міжнародних документів і договорів, які сприяють становленню гендерної рівності та рівноваги і Україна є долученою до багатьох з них. Взагалі принцип рівної оплати праці за роботу однакової цінності було вперше закріплено в Загальній декларації прав людини, в п. 2 ст. 23 [1] Декларації вказано, що кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за рівну працю. Ще один дуже важливий документ це Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права в

ст. 7 [2] якого зазначено, що право на справедливую зарплату і рівну винагороду за працю рівної цінності без будь-якої різниці є невід'ємним складником права кожного на справедливі та сприятливі умови праці, і також за цією ж статтею жінкам повинні гарантуватись умови праці, не гірші від тих, якими користуються чоловіки, з рівною платою за рівну працю. Відповідно до ст.2 Конвенції Міжнародної організації праці «Про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100» [3]: кожна держава-учасниця МОП забезпечує застосування щодо всіх працівників принципу рівної винагороди для чоловіків і жінок за працю рівної цінності. Відповідно до ст. 4 Європейської соціальної хартії [4] Україна, зокрема, взяла на себе зобов'язання визнати право працюючих чоловіків і жінок на рівну винагороду за працю рівної цінності.

Щодо українського законодавства у цій сфері, то попри велику кількість забор'язань за міжнародними документами, у ньому фактично немає норм, які б закріплювали право на рівну оплату праці за роботу однакової цінності для жінок і чоловіків. Принцип гендерної рівності жінок в Україні закріплений в Конституції України. Статті 3, 21, 23 та стаття 24 Конституції [5], яка безпосередньо присвячена подоланню дискримінації стосовно жінок в Україні, закріплюють рівність чоловіків та жінок в усіх сферах життя. В ст. 21 Закону України «Про оплату праці»[6] зазначено тільки те, що заниження розмірів заробітної плати працівників залежно від певних ознак, у тому числі і статі, - забороняється, але про право на однаковою оплатою за рівноцінну працю у Законі не йдеться. Поняття «робота рівної цінності» не можна зводити тільки до тотожної роботи (однакового виду діяльності чи посади), робота може вважатися рівноцінною і при різних умовах праці та кваліфікації працівників й відповідно плата за такі роботи має бути однаковою. Наприклад, посада вчительки та механіка може вимагати однакового рівня освіти та навичок і може бути однаковою важливою працевдавцю й виходячи з цього вона має бути однаковою оплачена. У законопроекті «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [7] було положення: «якщо заробітна плата жінок і чоловіків, які виконують на підприємстві, в установі та організації рівноцінну роботу, є різною, роботодавець повинен довести, що це не зумовлено статтю працівника». Але коли цей закон увійшов у дію в 17 ст. [8] встановлено, що роботодавець зобов'язаний здійснювати рівну оплату праці жінок і чоловіків при однакової кваліфікації та однакових умовах праці. З цього випливає, що захистити свої права у разі дискримінації в оплаті праці буде можна тільки у випадках, коли за ідентичну роботу особам різної статі (при однакової кваліфікації та посадових обов'язках) виплачується різна заробітна плата. Наприклад, коли на підприємстві жінка-менеджерка отримує менше ніж її попередник чоловік на цій же посаді, то тут буде підстава порушення цієї норми закону, однак іноді робота бухгалтерки та економіста на одному підприємстві можуть бути рівноцінними стосовно відповідальності за людей, фінанси та документи; рівноцінними у кваліфікації та навичках; фізичних, інтелектуальних та емоційних зусиль, потрібних для роботи, і у випадках, коли їх заробітна плата різниться не на користь жінки – тут не буде підстав для використання ст. 17, що безперечно протирічить міжнародним стандартам, бо їх заробітна плата має бути рівною. З цього випливає, що національне законодавство не дає можливості захищати свої права на рівну оплату праці від дискримінації у повній мірі і обґрунтувати позов можна тільки посилаючись на міжнародні норми. Тож принцип рівної оплати за роботу однакової цінності було б доречно закріпити в Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та в Законі України «Про оплату праці».

Середня заробітна плата жінок у всьому світі і Україні зокрема є нижчою, ніж у чоловіків. За результатами Державної служби статистики України [9] у всіх сферах економічної діяльності є гендерний розрив – у середньому за перший квартал 2018 року чоловіки зоробляють на 22 % більше, проте в окремих випадках цей показник може сягати і понад 35 %. Проте є одна сфера діяльності в якій жінки мають не на багато, але вищу заробітну плату і це є показово, тому що це сфера адміністративного та допоміжного обслуговування.

На відміну від перерахованих вище держав, українське законодавство наразі не має ефективного механізму захисту прав працівника на рівну оплату праці. В Україні поки захист цього права вирішується в індивідуальному порядку або через профспілкові

організації, бо судової практики з цих питань до цих пір не існує. Ще важливим є факт, що велика кількість працівників отримує заробітну плату (або її частину) неофіційно, тому говорити про рівність оплати праці при 35 відсотках працівників, які отримують «зарплати в конвертах» складно. Зрештою, у порівнянні з країнами Європи, в Україні все ще досить низький рівень чутливості до правопорушень, пов'язаних з різного роду дискримінацією (у тому числі за ознакою статі). Таким чином, щоб принцип рівної оплати праці в Україні запрацював, державі потрібно забезпечити дієвий механізм контролю за виплатою заробітної плати (зменшення, а в перспективі – ліквідацію практики виплати «зарплати в конвертах») і впровадити правила для ефективного захисту працівниками своїх прав (враховуючи досвід інших держав, описаний вище). У той же час самі працівники повинні навчитися відстоювати своє право на «білу зарплату» і володіти достатньою інформацією про принцип рівної оплати праці та про те, як він працює.

Список літератури

1. Загальна декларація прав людини – п. 2 ст. 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права – ст. 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
3. Конвенція про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100 – ст. 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002.
4. Європейська соціальна хартія – ст. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
5. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр.
6. Закон України «Про оплату праці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/108/95-вр.
7. Проект Закону про забезпечення рівних прав жінок і чоловіків та рівних можливостей їх реалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=19469.
8. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2866-15.
9. Середньомісячна заробітна плата за статтю та видами економічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/gdn/smzp_zs/smzp_zs_ek/smzp_zs_ek_u.htm.

УДК 346

Магазинник В. Б.

студент VI курсу,

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ ЩОДО НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ У СФЕРІ ПОРІВНЯЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

Ні для кого не секрет, що в усі часи реклама була, є і буде рушійною силою торгівлі та комерційної діяльності. Кожному відома фраза «Реклама – двигун прогресу», яка стала крилатим афоризмом. Її приписують підприємцю Людвігу Метцелю, який у 1878 р. відкрив першу в Росії контору по прийому оголошень, а по суті – першу рекламну агенцію.

З тих пір минуло багато часу і для здійснення такого порівняння з'являється все більше нових можливостей. Оскільки в процесі здійснення порівняльної реклами досить часто виникають випадки, коли один суб'єкт господарювання порушує права та/або завдає шкоди іншому суб'єкту (тобто, фактично займається недобросовісною конкуренцією та неправомірно використовує ділову репутацію) – такі відносини потребують правового регулювання та контролю з боку держави.

На даний момент в Україні уповноваженим органом, який розглядає скарги щодо недобросовісної конкуренції у вигляді порівняльної реклами є Антимонопольний комітет України (далі – «АМК України»), правовий статус якого регулюється Законом України «Про Антимонопольний комітет України» [2, ст. 1].

На даний момент, порівняльна реклама в Україні фактично визнається недобросовісною конкуренцією та прирівнюється до неправомірного використання ділової репутації суб'єкта господарювання (ст. 33 Господарського кодексу України, ст. 7 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 р.) [1, ст. 33; 3, ст. 7]. Законодавець зазначає, що єдиним допустимим способом правомірного застосування

порівняння в рекламі є наведення відомостей про товари, роботи, послуги за умови, що такі відомості підтверджені фактичними даними, є достовірними, об'єктивними, корисними для інформування споживачів (ч. 2 ст. 7 вказаного вище закону) [3, ст. 7].

Інші критерії щодо визнання порівняльної реклами правомірною у діючому законодавстві відсутні.

Таким чином, кваліфікація дій у вигляді неправомірної порівняльної реклами здійснюється на підставі встановлення того, що наведені в ній відомості не є достовірними, об'єктивними та корисними для інформування споживачів. Встановлення фактичних чи можливих негативних наслідків такої реклами не вимагається.

Оскільки норми містять великий перелік обмежень, то суб'єкти господарювання намагаються уникати використання порівнянь у своїх рекламних кампаніях.

На даний момент на розгляді Верховної Ради України знаходиться Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гармонізації законодавства у сфері порівняльної реклами із правом Європейського Союзу» № 8515 від 21.06.2018 р. Необхідно зазначити, що аналогічні положення містяться у директиві Європейського парламенту «Про введення в оману та порівняльну рекламу» від 12.12.2006 р. (№ 2006/114/ЄС).

Головною метою зазначеного законопроекту є закріплення у діючому законодавстві дозволу на використання порівняльної реклами при дотриманні наступних умов:

- порівняльна реклама не повинна містити визначених законодавством ознак нечесної підприємницької практики;

- порівнюватися мають виключно однорідні товари (послуги);

- порівняння повинне бути об'єктивним;

- порівнюватися мають одна або кілька матеріальних, зіставних і репрезентативних характеристик однорідного (подібного) товару, діяльності, включно із ціною, суттєвих для споживача при здійсненні вибору тощо.

Окремою новелою зазначеного законопроекту є дозвіл на використання в порівняльній рекламі торгових марок та фірмових найменувань. В рекламі можна буде прямо назвати торговельну марку конкурента чи його найменування, порівнюючи однорідні товари чи діяльність, що охоплюється однією сферою.

Таким чином, використати торговельну марку без згоди власника буде можливо, але з урахуванням обмежень:

- порівняльна реклама не може дискредитувати репутацію торговельних марок, комерційних (фірмових) найменувань конкурентів;

- вона не повинна спричиняти змішення рекламодавця та конкурента, товарів, торгових марок, комерційних (фірмових) найменувань рекламодавця та конкурентів;

- не повинна містити імітації товарів, захищених торговельною маркою або найменуванням.

Зазначений законопроект має як переваги, так і недоліки. З однієї сторони - це спроба врегулювання питання порівняльної реклами шляхом установа відповідних обмежень, а з іншої – запропоновані норми у своїй більшості є неконкретними, нечітко визначеними та, як наслідок, можуть по-різному трактуватися суб'єктами правовідносин.

Підбиваючи підсумки слід зазначити, що вказаний законопроект має наступні недоліки:

- його новели призведуть до стрімкого зростання кількості спорів у сфері порівняльної реклами. Якщо суб'єкти підприємницької діяльності почнуть використовувати надані можливості у своїх рекламних кампаніях, то навряд чи така реклама буде позитивно сприйматися конкурентами. «Ображена» сторона звертатиметься до компетентних органів по захист своїх законних прав та інтересів;

- він не містить змін чинного законодавства щодо порядку визнання порівняльної реклами недобросовісною (на відміну від Європейського Союзу, де існують адекватні та ефективні засоби для дотримання положень про порівняльну рекламу, насамперед, це можливість подання справ про недобросовісну порівняльну рекламу до відповідного адміністративного органу або суду);

- не передбачено можливості оскарження недобросовісної реклами безпосередньо до суду (чи буде готовий АМК до такого навантаження?);

– відсутність компетенції і досвіду у працівників комітету щодо розгляду справ, пов'язаних з порушенням законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Список літератури

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 р. (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>.
3. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 р. (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері порівняльної реклами із правом Європейського Союзу)» № 8515 від 21.06.2018 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64274.
5. Директива Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу «Про введення в оману та порівняльну рекламу» № 2006/114/ЄС від 12.12.2006 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: old.minjust.gov.ua/file/31123.docx.

УДК 347

Овчаренко В. В.

студентка 6 курсу юридичного факультету,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ

Шлюбний договір є відносно новим інститутом в українському праві. В той час, коли шлюбний договір вже давно активно розвивається в інших країнах і має певну практику, в Україні даний договір тільки починає зміцнювати свої позиції. У зв'язку з цим, існує декілька проблемних питань пов'язаних з укладанням шлюбного договору. Одним із таких питань є визначення суб'єктів які здатні укласти даний договір, оскільки в даному питанні існують певні нюанси і спірні питання, які необхідно розглянути.

Шлюбний договір за своєю правовою природою є цивільно-правовим. На відміну від більшості цивільно-правових договорів, де сторонами можуть бути різні суб'єкти (юридичні особи, фізичні особи, органи державної влади), обсяг осіб які можуть бути сторонами у шлюбному договорі є обмеженим. По-перше, відповідно до положень ст. 92 СК сторонами у шлюбному договорі можуть бути лише особи, що подали заяву про реєстрацію шлюбу або подружжя [1]. Важливо зазначити, що шлюбний договір слугує засобом регулювання майнових відносин саме між подружжям, а не між особами, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах (цивільний шлюб), тому укладання шлюбного договору такими особами є неможливим. Для таких суб'єктів, у Сімейному Кодексі України передбачено широкий вибір договорів іншого характеру, які вони можуть укласти між собою (про спільне проживання і ведення спільного господарства, про розподіл нажитого за час спільного проживання майна, угода про сплату аліментів, про порядок користування майном) [2, с. 95].

По-друге, важливим фактом є те, що відповідно до положень сімейного законодавства, в Україні шлюб між собою можуть укласти лише чоловік та жінка, тобто особи різної статі (ст. 21 СК). Виходячи з цього можна зробити висновок, що суб'єктами шлюбного договору в Україні не можуть бути особи однієї статі. Але слід зауважити, на сьогоднішній день у 21 країні світу легалізували одностатеві шлюби [3]. Серед таких країн Франція, Данія, Нідерланди, Бельгія. А тому, в даних країнах оскільки шлюб може укладатися між одностатевими парами, то і суб'єктами шлюбного договору можуть бути особи однієї статі.

Важливу роль грає і вік суб'єктів, адже шлюб в Україні можуть укласти чоловік та жінка, що досягли шлюбного віку (18 років). Але в Сімейному Кодексі, у певних випадках, передбачено надання дозволу на шлюб особам, що досягли 16 років. Така особа відповідно до Цивільного Кодексу набуває повної дієздатності, а тому дана особа також може укласти шлюбний договір. Проте, якщо неповнолітня особа укладає шлюбний договір до моменту емансипації, наприклад одночасно з реєстрацією шлюбу, тоді відповідно до положень ч.2

ст.92 СК України, такій особі необхідно отримати письмову згоду її батьків або піклувальників, засвідчена нотаріусом.

Дискусійним у науці залишається питання щодо можливості укладення шлюбного договору через представника за довіреністю, а також укладення шлюбного договору законним представником особи. Питання є проблемним, оскільки більшість вчених, відносять шлюбний договір до цивільно-правових угод, а такі угоди можуть укладатися через представників. В той же час, шлюбний договір тісно пов'язаний з реєстрацією шлюбу, а укласти шлюб через представників неможливо (ч. 2 ст.34 СК). І. Жилінкова вказує, що шлюбний договір не може бути укладений ні за участю законного представника, ні за довіреністю [4]. Існує протилежна думка А. В. Слепакової, яка вважає правомірним застосовувати законне або договірне представництво, якщо у довіреності будуть визначені всі умови майбутнього договору [5, с. 284]. М. Антокольська висловила думку, що укладення шлюбного договору опікуном недієздатного чоловіка (дружини), недієздатність якого була встановлена під час перебуванні у шлюбі, або особою, дієздатність якої була обмежена, цілком можливими і такими, що відповідає вимогам закону [6]. У даному питанні можна звернутися до досвіду зарубіжних країн і зазначити, що така практика існує. В таких країнах Європи, таких як Німеччина, Бельгія, Франція передбачено укладання шлюбного договору через законних чи договірних представників за спеціально виданою довіреністю, яка містить умови передбачуваного шлюбного договору. Дорошенко Л. М. вважає доречним імплементувати в українське законодавство досвід зарубіжних країн і дозволити укладати шлюбні договори через представників [2]. Враховуючи європейську практику, де є можливість укладення шлюбного договору представниками сторін, ми підтримуємо дану позицію і також вважаємо, що введення такого положення в Сімейний Кодекс буде доречним.

Отже, аналізуючи все вищенаведене сторонами шлюбного договору в Україні можуть бути особи різної статі, наділені необхідним обсягом цивільної дієздатності, які перебувають між собою у шлюбі або подали заяву про реєстрацію шлюбу. На сьогодні, питання укладення шлюбного договору в Україні представниками сторін не вирішено, вважаємо, що у майбутньому до Сімейного Кодексу можуть бути внесені зміни, які дозволять укладати такі договори.

Список літератури

1. Сімейний кодекс України, Закон від 10.01.2002 № 2947-III (Редакція станом на 08.07.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
2. Дорошенко Л. М. Деякі аспекти укладання шлюбного договору / Л. М. Дорошенко, А. О. Бистра // Форум права. – 2013. – № 4. – С. 93 – 97. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
3. Ще одна європейська країна дозволила одностатеві шлюби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/shhe_odna_yevropeyska_krayina_dozvolila_odnostatevi_shlyubi_n788015.
4. Жилінкова І. Особливості законодавчих конструкцій сімейно-правових договорів / І. Жилінкова // Проблеми цивільного права. – 2011. – № 1 (64). – С. 85 – 94.
5. Слепакова А. В. Правоотношения собственности супругов / А. В. Слепакова. – М.: Статут, 2005. – 444 с.
6. Антокольская М. В. Семейное право: учебник [2е изд., перераб. и доп.] / М. В. Антокольская. – М.: Юристъ. – М., 1999. – 336 с.

УДК 346.91(043.2)

Хомченко О. В.

студентка,

Навчально-наукового юридичного інституту

Національного авіаційного університету

Науковий керівник:

Козирєва В. П.

к. ю. н., доцент,

Національний авіаційний університет

ПОКАЗАННЯ СВДІКІВ ЯК ЗАСІБ ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Останні зміни до господарського процесуального законодавства України, що набрали чинності 15.12.2017 року, ввели нового учасника судового процесу – свідка. З появою

свідка як нового повноцінного процесуального учасника в господарських судах процесуальне законодавство було доповнено новим засобом доказування – показаннями свідка. У ст. 87 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) міститься визначення, відповідно до якого показання свідка – це повідомлення про відомі йому обставини, які мають значення для справи. Не є доказом показання свідка, який не може назвати джерела своєї обізнаності щодо певної обставини, або які ґрунтуються на повідомленнях інших осіб [1].

Зміни господарського процесуального законодавства визначають порядок надання свідком своїх показань у справі, що складається з двох взаємопов'язаних етапів. На першому етапі показання свідка має бути оформлено тільки в письмовій нотаріальній формі як заяви свідка, яка повинна містити низку обов'язкових законодавчо встановлених реквізитів. На другому етапі суд на підставі звернення (клопотання про виклик свідка до судового засідання) будь-якої зі сторін справи (позивача, відповідача, третьої особи) встановлює суперечність між нотаріальною заявою свідка та іншими доказами по справі, чи наявності сумніву щодо змісту, достовірності, повноти таких доказів. Якщо таку суперечність, неповноту не вбачають, суд відмовляє в задоволенні відповідного клопотання сторони по справі. На думку О. Духовної, в ГПК України чітко регламентовано процедуру надання свідком своїх показань із метою недопущення безпідставного затягування судового процесу, зловживання сторонами своїм процесуальним правом із посиланням на змагальність судового процесу та сприяння суду в зборі відповідних доказів [2].

Ми погоджуємося з думкою В. С. Бахуринського, що зміни до господарського процесуального законодавства стали прогресивним кроком на шляху удосконалення судового процесу під час вирішення господарських спорів та відкривають більші можливості при реалізації принципу змагальності в господарському судочинстві. Цікавою новелою у господарському процесі є регламентація можливості письмового опитування учасників справи як свідків. Так, згідно ст. 90 ГПК України учасник справи має право поставити в першій заяві по суті справи або у додатку до неї не більше десяти запитань іншому учаснику справи про обставини, що мають значення для справи [3].

Незважаючи на позитивні зміни процесуального законодавства, регламентація показань свідків не є досконалою, про що стверджують вітчизняні правники. Зокрема, щодо ст. 90 ГПК України, якою передбачено, що учасник, якому поставив питання інший учасник, зобов'язаний дати вичерпну відповідь окремо на кожне питання по суті та має право відмовитися від відповіді на запитання, якщо воно не стосується обставин, що мають значення для справи. На думку Т. Стефанів, практична реалізація цієї новели викликає великі сумніви. Фактично з її змісту вбачається, що на свідка покладається обов'язок з'ясування того, чи мають значення для справи обставини, про які його запитує інший учасник, але головна роль в оцінці обставин належить суду, а надмірна диспозитивність сторін у господарському процесі створює чимало можливостей для недобросовісних учасників [4].

Господарський процес завжди відрізнявся орієнтованістю на підтвердження обставин справи документами. Саме тому, норма, якою передбачається можливість подання заяви свідка, сформована так, щоб його викликали на засідання лише у виняткових випадках, а за основу повинна братися саме нотаріально засвідчена письмова заява. Проте на практиці можемо отримати ситуацію, коли недобросовісний учасник процесу подаватиме до суду численні заяви свідків, які не можуть з'явитися до суду з поважної причини. При цьому суд для забезпечення принципу рівності сторін задовольнятиме клопотання протилежної сторони про виклик цих осіб на засідання. Це може призвести до затягування процесу та за таких обставин господарське судочинство може втратити притаманну йому оперативність і простоту [5].

Цінність свідка полягає в його безпосередньому об'єктивному сприйнятті обставини справи за допомогою органів чуттів і відсутності юридичної зацікавленості у вирішенні справи. Але зазвичай у господарському судочинстві справи, в яких можуть бути використані показання свідків, зумовлюють наявність між свідком і стороною певних взаємозв'язків, наприклад трудові відносини працівників підприємства з

керівництвом. В такому випадку існує ризик отримання неправдивих показань через побоювання втратити роботу або наявність власної зацікавленості в результаті корпоративного спору тощо. На думку О. Роїк, логічно обмежити застосування показань свідків прямою вказівкою на ті предмети спорів, де вони не можуть бути застосовані. Наприклад, передбачити, що в кредитних спорах тощо застосування показань свідків не допускається. Науковець стверджує, що в Кодексі немає жодної з гарантій реалізації права сторони на формулювання запитань свідкові, фіксацію порушень процедури, що впливає на правдивість показань свідка. Крім того, застосування заяви свідка та можливість витребування її як письмового доказу взагалі є новелою в законі та викликає безліч труднощів у правозастосовній діяльності. Фактично можна дійти висновку про те, що процедура допиту свідків у господарському процесі розрахована тільки на показання заінтересованих осіб [6].

Аби усунути недоліки процесуального законодавства, варто звернути увагу на інститут свідків у господарському процесу зарубіжних країн. Більшість держав використовують показання свідків як засіб доказування у господарському процесі. Наприклад, Цивільний процесуальний кодекс Австрії та Кодекс цивільного судочинства Польщі регулюють процедуру розгляду спорів як між фізичними, так і юридичними особами та також містять інститут свідків. У Німеччині суд зобов'язаний сприяти сторонам у забезпеченні надання всіх доказів для підтвердження матеріально-правових і процесуальних фактів, які стосуються справи, особливо шляхом вимоги, щоб незадовільні пояснення або показання свідків було доповнено або виправлено, суд має право за своєю ініціативою вимагати від сторони надання додаткових доказів. У Бельгії суд має право за своєю ініціативою вживати заходів для встановлення фактів (допит свідка, вимагати особистої присутності сторін для дачі показань, пояснень тощо) [7, с. 253].

Отже, введення інституту показань свідків в господарському процесі України є дієвим засобом доказування, який сприяє прийняттю об'єктивного і справедливого рішення у справі. Проте, не варто виключати можливість зловживання учасниками процесу шляхом залучення ними свідків, які зможуть ввести суд в оману або відмовляються від давання показань, що ймовірно призведе до затягування судового процесу. Варто усунути певні неточності регламентації та нечіткі формулювання, які стосуються, наприклад, витребування заяви свідка, аби показання не стали інструментом зловживання заінтересованих осіб. Також, норма, що регулює відповідь учасника на питання щодо обставин справи, на нашу думку, є недосконалою. Адже відбувається перекидання обов'язків щодо встановлення об'єктивної істини та обставин, які стосуються справи, із суду на свідка, тому питання доцільно попередньо погоджувати з судом. З іншого боку, незважаючи на недоліки, розширення засобів доказування в господарському процесі у зв'язку із запровадженням інституту допиту свідків є позитивним моментом, який покликаний наблизити господарський процес України до європейських стандартів.

Список літератури

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
2. Духовна О. Свідок як новий учасник господарського процесу [Електронний ресурс] / О. Духовна // ЛІГА: ЗАКОН. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2018/2/22/168629.htm>.
3. Бахуринський В. С. Правовий статус свідків у господарському процесі [Електронний ресурс] / В. С. Бахуринський // Протокол. – 2017. – Режим доступу: https://protocol.ua/ua/pravoviy_status_svidkiv_u_gospodarskomu_protsezi.
4. Стефанів Т. У чому полягають переваги та ризики запровадження інституту свідка в господарському процесі [Електронний ресурс] / Т. Стефанів // Закон і Бізнес. – 2017. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/128683v_chomu_polyagayut_perevagi_ta_riziki_zaprovadzhennya_instit.html.
5. Манойленко К. Новий ГПК не говорить, як суд повинен установлювати достовірність названого свідком джерела [Електронний ресурс] / К. Манойленко // Закон і Бізнес. – 2017. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/130969svidki_v_gpk_proces_mozhe_vtratiti_operativnist_i_prostotu.html.
6. Роїк О. Показання свідка як доказ у господарському процесі [Електронний ресурс] / О. Роїк // Юрист&Закон. – 2017. – Режим: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications/participation_of_witnesses_in_commercial_litigation_in_ukraine.
7. Мелех Л. В. Правова характеристика інституту доказів і доказування закордонних країн / Л. В. Мелех // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2016. – Вип. 1. – С. 252 – 261.

УДК 349

Ящук Н. О.

студентка 3 курсу юридичного факультету,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЩОДО ОКРЕМИХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНИХ ВІДПУСТОК

У законодавство постійно вносяться зміни, приймаються нові закони – це все для того аби наші правові норми та відносини відповідали міжнародним стандартам. На перший погляд звична для європейців річ така, як декретна відпустка чоловіка є для українців чимось незвичним та незрозумілим. У суспільстві глибоко вкорінилась думка про те, що у декретну відпустку «виходить» жінка, оскільки саме мати здатна забезпечити належний догляд за дитиною, водночас, як батько відіграватиме роль годувальника в сім'ї.

З народженням дитини батькам доводиться по-іншому розставляти пріоритети та опиратись на ті зміни, які виникнуть з моменту появи нового члена родини. Комуś з батьків доведеться виконувати функцію догляду за дитиною хочуть вони цього чи ні. Тільки от питання в тому, хто саме виконуватиме цю функцію: батько чи мати.

Розглядаючи питання догляду за дитиною, варто зазначити, що у законодавстві немає чітко передбаченого терміну «декретна відпустка». Статтею 4 Закону України «Про відпустки» зазначено, що одним із видом відпусток є соціальні, які в свою чергу поділяються на:

- відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами;
- відпустку для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- відпустку у зв'язку з усиновленням дитини;
- додаткову відпустку працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину – особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А I групи [1].

Український законодавець надав свободу вибору батькам, хто з них буде перебувати у відпустці для догляду за дитиною, виписавши у пункті 3 статті 18 Закону України «Про відпустки» та частині 7 статті 179 Кодексу законів про працю, що відпустка для догляду за дитиною може бути використана повністю або частинами також батьком дитини, бабою, дідом чи іншими родичами, які фактично доглядають за дитиною, або особою, яка усиновила чи взяла під опіку дитину, одним із прийомних батьків чи батьків-вихователів [1; 2].

Процедура оформлення декретної відпустки є аналогічною до оформлення такої ж відпустки жінкою. У випадках, коли жінка перериває свою відпустку по догляду за дитиною, з метою оформлення цієї відпустки чоловіком, він разом з усіма документами необхідними для оформлення такої відпустки за місцем роботи, також повинен надати копію наказу про переривання відпустки жінки та вихід її на роботу. Процедура та те, які документи необхідні для оформлення цієї відпустки, а також для отримання державної допомоги, чітко виписані у статті 181 Кодексу законів про працю та пункті 20 Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1751 [2; 3]. Тобто, для оформлення декретної відпустки слід жінці подати заяву про переривання відпустки та поновлення на роботі за місцем працевлаштування. На підставі цієї заяви та у дату, яка була зазначена в ній, оформлюється наказ про переривання відпустки та поновлення на роботі.

Відповідно до пункту 20 Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1751, для одержання допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку особи, які працюють, подають до органів праці та соціального захисту населення такі документи:

- заява матері (батька, усиновлювача, опікуна, дідуся, бабусі або іншого родича, який фактично здійснює догляд за дитиною), що складається за формою, затвердженою Мінпраці;
- копія або витяг з наказу (розпорядження) роботодавця про надання відпустки;
- копія свідоцтва про народження дитини;
- копія трудової книжки матері (батька, усиновлювача, опікуна, дідуся, бабусі або іншого родича), яка (який) здійснює догляд за дитиною [3].

Особам, що працюють на умовах трудового договору (контракту) на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності та господарювання, допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку призначається на підставі витягу з наказу (розпорядження) роботодавця про надання особі, яка фактично здійснює догляд за дитиною, відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Однак, говорячи про соціальні гарантії з боку держави, то допомога надається лише жінкам, фактор того, що догляд за дитиною може здійснювати батько, а не мати упущено. Це ми можемо прослідкувати у Законі України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та у Постанові КМУ від 27 грудня 2001 року № 1751 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми». У даному законі гарантується допомога лише самотнім матерям, що явно урізає права та гарантії представників чоловічої статі, оскільки як ми вже зазначали, вони в праві здійснювати догляд за дитиною, перебувати у декретній відпустці[3;4]. Як ми бачимо на законодавчому рівні даний вид допомоги з боку держави недостатньо врегульований.

У статті 18-1 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» зазначено, що право на допомогу на дітей самотнім матерям мають самотні матері (які не перебувають у шлюбі), самотні усиновлювачі, якщо у свідоцтві про народження дитини або документі про народження дитини, виданому компетентними органами іноземної держави, за умови його легалізації в установленому законодавством порядку (рішенні про усиновлення дитини), відсутній запис про батька (матір) або запис про батька (матір) проведено в установленому порядку органом державної реєстрації актів цивільного стану за вказівкою матері (батька, усиновлювача) дитини[4].

Право на допомогу на дітей самотнім матерям (батькам) має мати (батько) дітей у разі смерті одного з батьків, які не одержують на них пенсію в разі втрати годувальника, соціальну пенсію або державну соціальну допомогу дитині померлого годувальника, передбачену Законом України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю» [5].

Тобто, посилаючись на дану статтю, ми бачимо, що законодавець не вписав у категорію осіб, яким може надаватись допомога на дітей самотнім матерям «самотніх батьків» як таких. Законодавець вписав, що батько дитини може отримувати допомогу від держави лише у разі смерті його дружини. Як ми уже зазначали чоловік (батько дитини) має право взяти відпустку для догляду за дитиною на рівних з жінкою (матір'ю дитини) правах. Однак у контексті виплат (державної допомоги) самотнім матерям, в категорію осіб, яким може надаватись така допомога самотнього батька не було додано, що явно урізає права батьків-одиначків.

Законодавець не взяв до уваги той факт, що батько-одинак може доглядати за дитиною у тому випадку, коли мати відмовилась від своєї дитини, або вважається безвістно зниклою. Тобто, такі ключові моменти у нашому законодавстві щодо врегулювання даного питання є упущеними.

Отже, проаналізувавши чинне законодавство, ми виявили, що батьків-одиначків, які доглядають за дітьми, не включено до категорії осіб, яким може надаватись допомога з боку держави самотнім матерям. Ми пропонуємо законодавцю доопрацювати питання залучення батьків-одиначків до даної категорії осіб і, таким чином надати їм однакові (рівні) гарантії державної допомоги у догляді за дітьми.

Список літератури

1. Про відпустки [Електронний ресурс]: Закон України від 15.11.96 № 505/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр>.
2. Кодекс законів про працю [Електронний ресурс]: Закон України від 10.12.71 № 322-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми [Електронний ресурс] : Постанова КМУ від 27 грудня 2001 р. № 1751 ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-п>.
4. Про державну допомогу сім'ям з дітьми [Електронний ресурс]: Закон України від 21.11.92 № 2812-XII // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.
5. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю [Електронний ресурс]: Закон України від 18.05.2004 № 33-34// База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15/ed20180725>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
ОБЛІКУ, УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції
частина 5
(20 жовтня 2018 р.)**

Українською та англійською мовами

Відповідальна за випуск: Загородний І. Д.
Комп'ютерна верстка: Григоренко Л. О.

Підписано до друку 17.10.2018 р. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 5,4
Гарнітура Times New Roman.
Наклад 500 примірників. Зам. № 6698

Надруковано у ФОП Гаража М. Ф.
Свідоцтво про державну реєстрацію серія В01 № 414919 від 20.01.2003 р.
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20-Б

Всі права захищені.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

Редакційна колегія може не поділяти думок авторів.

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

